

UKULI

julkaisija:

Turun Lintutieteellinen
Yhdistys r.y.
PL 67, 20101 Turku 10

toimitus:

Juhani Toukola (päätoimittaja)
Kurjenkaivonkenttä 5 A 16,
20500 Turku 50, p. 16 630

Antti Karlin
Yo-kylä 6 B 2
20510 Turku 51, p. 375 802

Ukuli ilmestyy neljänä numerona
vuodessa. Lehti sisältyy yhdis-
tyksen jäsenmaksuun. Ulkopuoli-
sille tilausmaksu vuodelle -80
on 20mk, joka maksetaan posti-
siirtotilille TU 5138 66-3.
Irttonumero 5mk. Vanhoja nume-
roita saatavilla rajoitetusti
- tiedustelut Tapani Missoselta
(ks. osoitemuistio).

Ilmoitushinnat:

1/1s. 200mk, 1/2 120mk,
1/4 75mk, 1/6 50mk.

Painopaikka:

Turun Yliopiston Offsetpaino
Turku

SISÄLTÖ:

	sivu
Välttämätön paha - pääkirjoitus	1
Vesa Multala & Jouni Saario: Syysmuutto 1979	2
Antti Karlin: Varsinais-Suomen soidensuojelusta	19
Petri Oksanen & Ilkka Tittoinen: Kahlaajien muutosta Halikonlah- della 1979	22
Toimitus: Mietihän hiukan!.....	27
Olli Tenovuo: Rariteetit 1979 ..	29
Avustaja: Balladi pinnojen vaiheilta - III näytös	47
Juhana Piha: Alueemme yölaula- jat 1979	50
Antti Karlin: Riekon esiintymi- sistä Varsinais-Suomessa	53
Kansi: Silkka siluetti (JT)	
Kuvat: Anneli Lehtinen (s.28) Jouni Leinonen (s.26)	

UKULI

3 / 1980 11 vsk

VÄLTÄMÄTÖN PAHA - PÄÄKIRJOITUS

Olinpahan tässä kokoamassa lehteä ja totesin tyytyväisenä, että kaikki alkaa olla kunnossa painatusta varten. Tämä sivu oli vähällä unohdettua ja harmissani viskasin otsikoksi tuon mikä siellä nyt on lähtemättömästi, ja mikä kohta alkaa monistua kaikkiin tämän numeron kappaleisiin. Eipä silti: varmasti moni muu on samaa mieltä tällaisen pääkirjoitussivun luonteesta. Tarkoitus on ilmeisesti, että tällä sivulla päätoimittaja sanoo jotakin lukijakunnalle. Mutta kun minulla on tasan yhtä vähän sanottavaa Teille kuin Teillä tuntuu olevan minulle, niin miksi sitä väkisin repimään itsestään? Ehkä sitten jokin sellainen kummajainen kuin tradition itseisarvo (suhtaudutaanpa siihen skeptisellä) panee täyttämään tämänkin. No tosin tässä vaiheessa tarvitaan vielä yksi lisäsivu, jotta sivumäärä olisi neljällä jaollinen (seikka, jonka huomaaminen on tällaisen painotuotteen tekijältä väärittävistä ominaisuuksista tärkeimpiä).

Mitä sitten muut lehdet esittävät pääkirjoitussivuillaan? Ka, enpä tiedä kun en vaivaudu lukemaan. Ehkä jotakin luonnonsuojelusta, lintuharrastuksesta yleensä, lehden linjasta tai sisällyksestä jne. Joku intoutuu keuhmaan oman lehrensä perin pohjin, useimmat eivät tohdi sentään. Erikaisen harva puuttuu Puolan lakkoasiaan, kesäaikaa siirtymisen hyödyllisyyteen, uusien veturien tarpeellisuuteen yms. Niin: meillähän on oma laatikkomme. Sen puitteissa on tietenkin pysyttävä. Jos haluaa poiketa alan normaalista sorinasta, on pystyttävä saamaan se näyttämään siihen liittyvältä.

Tosiasioita: Pinnanmetsästys voi olla eettisesti arvelluttavaa. Esimerkiksi käynti harvinaisen lintulajin pesällä voi olla hyvinkin tuomittavaa - lintuhan saattaa vaikka hylätä pesänsä. Jatkuva harvinaisen vierailijan hätyyttäminen voi sekin koitua kohtalokkaaksi. Kuningas Tiede saa oman osansa: harvinainen lintu hylkää pesänsä, kun Tieteen mies tulee tolppakenkineen laskemaan munamäärää (tosin Tieteen nimissä on paljon sallittua) kun pinnamies tyytyi vain potkimaan runkoa alhaalla. Ja harvinainen vierailija, jonka pinnamies potkii uuvuksiin, sen Tieteen mies korjaa kokoelmiinsa varmistaakseen jostakin kovertumasta tai vain ihaillakseen sitä lasikaapissaan. Hän antaa vahingon tapahtua. Rengastajat: lintuja kuolee massoittain vuoden aikana. Mutta sekin oikeastaan tapahtuu Tieteen hyväksi. On kuulema oikein laskettukin, että tietty määrä saa kuolla. Näinköhän pinnailuunkin saa kehittää tietyn prosenttiluvun, jonka puitteissa voi toimia puhtain omintunnon? Jos et ole bongari etkä Tieteen mies, niin jäät vain nautiskelemaan Sinulle jätetystä prosenttimäärästä (ja varokin häiritsemästä lintuja!). Tässä hiukan eettistä märehdittävää, vaikka on sitä kovin kauan jo märehdittykin. Sainpahan sivun taas täyteen.

Juhani Toukola

VESA MULTALA & JOUNI SAARIO

Syksyllä 1979 lähtivät muuttolinnot maastamme, kuten tuhansina aikaisempinakin syksyinä. Jälleen olivat tarkkasilmäiset ornitologit luonnossa tarkkailemassa muuton kulkua. Kertyi tuhansittain havaintovihko-merkintöjä, joista sitten seulottiin parhaat TLY:n syysmuuttokaavakkeille. Katsauksen laatijat vuorostaan koettivat saada mahdollisimman paljon irti melkoisesta aineistosta.

Tulos on kädessäsi. Kiitokset kaikille havaintojaan ilmoittaneille, erityiskiitokset ansaitsevat Jari Helstola ja Seppo Kallio erinomaaisista havaintosarjoistaan, joista tässä katsauksessa on voitu julkaista vain parhaat. Lisää tällaisia !

Seuraavat henkilöt osallistuivat katsauksen laatimiseen (allevii-
vatut palauttivat kaavakkeen tai sitä vastaavat tiedot) :

KE = Kari Elo	TM = Tapani Missonen
ME = Matti Eloranta	VM = Vesa Multala
JG = Jukka Grönlund	TN = Timo Nirhamo
JHa = Jouko Hakala	VP = Vesa Piirola
JHe = Jari Helstola	HP = Harri Päivärinta
JHo = Juhani Hoviseppä	IR = Ilkka Rauvola
RH = Raimo Hyvönen	AR = Ari Rivasto
ReK = Reijo Kaartinen	JoS = Jouni Saario
ArK = Ari Kakko	JuS = Jukka Saario
SK = Seppo Kallio	KJS = Kari J. Salonen
HK = Heikki Karhu	RS = Risto Saranto
AK = Antti Karlin	PS = Pekka Siitonen
LK = Leo Karlson	ASt = Arto Stenroos
RK = Rolf Karlson	JS = Juhani Sundell
HKo = Hannu Kormano	AS = Asko Suoranta
PL = Pasi Laaksonen	OT = Olli Tenovuo
HLa = Hannu Lahtonen	RT = Rauno Tenovuo
JLa = Jarmo Laine	KT = Kari Tuominen
HaL = Harry Lehto	AT = Anssi Tötterström
HeL = Henry Lehto	JVi = Juhani Virtanen
EL = Esa Lehikoinen	KV = Kimmo Virtanen
JLu = Jouko Lundén	JVu = Juha Vuorinen

Kaikkiaan 44 havainnoitsijaa.

Lyhyesti syys-, loka- ja marraskuun lämpötiloista

Laadittu Turun lentoasemalla saaduista arvoista (Ilmatieteen laitos 1979)

Syyskuun keskilämpötila oli hieman 30 v:n keskiarvoa alempana, mutta kuitenkin verrattain normaali. 13.9. asti päivän keskilämpötila oli yli 10°C, eikä yöpakkasia esiintynyt lainkaan. Alin lämpötila yöllä oli 24.9. (+1.1). Kuun lopussa päivän ylin lämpötila oli yli +10°C.

Lokakuun keskilämpötila oli +4.4°C ja 30 v:n keskiarvo 5.4°C. Kuu-
kausi oli siis asteen kylmempi kuin keskimäärin. Yöpakkasia oli heti
kuun alusta 8.10. asti ja 22.10. lähtien kuun loppuun. Päivän keski-
lämpötila meni pakkasen puolelle vasta 27.10. 10.-20.10. päivän keski-
lämpötilat olivat +10°C paikkeilla ja 14.-15.10. olivat lokakuun
korkeimmat yölämpötilat (vrt. puna- ja laulurastan muutto).

Marraskuun keskilämpötila oli +1.9°C ja 30 v:n keskiarvo +0.9°C.

Lokakuun lopun pakkaset jatkuivat 3.11. asti, jonka jälkeen päivän
keskilämpötila oli nollan yläpuolella aina 28.11. saakka. 23.11. oli
kuukauden korkein päivälämpötila, +8.6°C.

Voimakkaiden kylmien kausien puuttuminen syyskuusta lienee aiheutta-
nut sen, että linnut poistuivat pitkin syksyä vähin erin, eikä mitään
ryntäyksiä todettu. Lokakuussa nähtiin vielä paljon hyönteissyöjä-
lajeja, joskin niiden yksilömäärät olivat pieniä.

S Y Y S M U U T O N A L K U

Muuton alkua tarkastellaan tässä ainoastaan TLY:n alueella pääas. läpimuuttavina esiintyvien lajien osalta. Muiden lajien syysmuuton alkua on usein sangen vaikea todeta. Näiden osalta voit tarkastella aikaisempia syyskatsauksia.

Taulukossa on mainittu ensin ensimmäinen syyshavainto, sulkeissa kolmen ensimmäisen havainnon keskiarvo. Toisella rivillä on mainittu viimeinen syyshavainto niiden lajien osalta, jotka eivät yleensä jää talvehtimaan; sulkeissa kolmen viimeisen havainnon keskiarvo.

Jouhisorsa	18.7. (23.07.)	1p	Vä Galtarby	JLa
	24.10.(20.10.)	2 n-p	Halikonlahti	KV
Lapasotka	21.09.(23.09.)	7 n-p	Lok Pitkäluoto	RS,HP
Alli	29.09.(04.10.)	3p	Halikonlahti	JHe,JLu
Mustalintu	24.06.(06.07.)	25p	Kus Iso-Hauteri	OT,RT
Uivelo	27.09.(01.10.)	28p	Kustavi	JLu
	29.11.(24.11.)	3 k	Tu Rauvola	PL
Metsähanhi	22.08.(26.08.)	10m	Kor Utö	HaL,HeL
	22.10.(19.10.)	18m	Kus Kaurissalo	SK
Joutsen	28.09.(03.10.)	1m	Tu Uittamo	PL
Piekana	20.09.(23.09.)	1m	Tu Friskala	JoS
	17.11.(30.10.)	1m	Kus Anavainen	RT
Sinisuo haukka	10.08.(20.08.)	1 k	Tu Rauvola	PL
	29.10.(26.10.)	1 adk	Mietoinen	HK
Ampuhaukka	05.08.(25.08.)	1 n-p	Tu Vuoksenniska	JHe
Tundrakurmitsa	28.07.(13.08.)	1p	Kus Työmies	OT,RT
	27.10.(13.10.)	5p	Uu Santakarit	HKo, RK
Jänkäkurppa	27.09.(28.09.)	2p	Tu Rauvola	PL
	01.11.(18.10.)	1p	Toija	RK
Pikkukuovi	10.07.(12.07.)	1p	Dr Öro	JG
	04.09.(27.08.)	1m	Halikonlahti	KV
Mustaviklo	09.06.(11.06.)	1	Tu Rauvola	JHe
	13.09.(08.09.)	2p	Tu Katariinanlaakso	PL
Valkoviklo	29.06.(30.06.)	1p	Kus Lautreski	SK
	22.09.(13.09.)	1p	Kor Utö	HeL
Pikkusirri	14.07.(21.07.)	7-9	Halikonlahti	JHe,JLu
	04.10.(02.10.)	7p	Halikonlahti	KV
Lapinsirri	03.07.(04.07.)	2p	Tu Rauvola	PL
	20.10.(22.09.)	1p	Halikonlahti	KV

Suokukko	06.06. (10.06.)	1 k	Kor Utö	JHe
	12.10. (09.10.)	2p	Vä Galtarby	JLa
Mustavaris	16.09. (19.09.)	4m	Raisionlahti	HKo
Sinirinta	24.08. (29.08.)	2p	Kor Utö	HaL,HeL
	23.09. (15.09.)	1juv	Tu Shell	HK
Lapinkirvinen	25.08. (26.08.)	2	Dr Lövä	JHe,HKo
	02.10. (26.09.)	1p	Tu Shell	PL
Tilhi	23.09. (28.09.)	3	Kus Kaurissalo	SK
Lapinharakka	04.09. (17.09.)	1p	Ha Lehtiniemi	KV
Urpiainen	04.09. (09.09.)	5m	Ha Lehtiniemi	KV
Järripeippo	08.09. (08.09.)	yht 27	neljä havainnoitsijaa	
Lapinsirkku	25.08. (27.08.)	1/1	Lövä/Utö	JHe/HeL
	21.10. (16.10.)	1/1	Paimionl/Halikonl.KJS/HKo	
Pulmunen	16.09. (09.10.)	1 n-p	Tu Shell	HK

P Ä Ä M U U T O N A J O I T T U M I N E N

Tässä keskitytään vain lajeihin, joista on tullut riittävästi havaintoja. Isot linnut ja päiväpetolinnut käsitellään erikseen, ks. taulukoita. Puolisukeltajasorsien ja sotkien lepäilijämäärästä : ks. liite 1. Kahlaajista ei yleensä ole mainittu koiraiden/naaraiden ja nuorten/vanhoiden suhteita, joten niiden tarkempaan käsittelyyn ei ole aihetta. Jonkinlaisen kuvan kahlaajien muuton kulusta saa taulukko 1.:stä.

<u>Tavi</u>	Halikonlahdella 26.8. 600p, 4.9. vielä 300p. Rauvolassa 22.8. 83p ja 29.8. 280p.
<u>Lapasorsa</u>	Halikonlahdella 13.8. 100, 16.8. 145 ja vielä 22.9. 50
<u>Punasotka</u>	21.9. n500p Lok Ahmasvesi, 22.9. 100 Halikonlahti.
<u>Telkkä</u>	Mynämäenlahden telkkä-sumat eivät ole pötypunetta, (kuten eräs jäsenistä epäilee)vaikka määrät tänä syksynä jäävätkin hieman edellisistä: 31.8.-2.9. n1000p ja 7.-9.9. n800p (RK). Muualla vähemmän.
<u>Haahka</u>	Utön sumat : 25.8. 8800p ja 22.9. 4500p. Nämä naaraita ja nuoria lintuja. Koiraiden muutosta ei havaintoja.
<u>Nokikana</u>	7.10. a650p Kus Rani. Muualla sangen vähän.
<u>Uuttukyyhky</u>	Merenlahdet keräävät rannoilleen melkoisia määriä : Halikonlahti 19.9. 300, Rauvola 5.8. 220 ja 22.8. 120, Raisionlahti 9.9. 155.
<u>Sepelkyyhky</u>	Muutto keskittyi erittäin terävästi syyskuun viimeisiin päiviin. 28.9. muutti Kustavissa 1760 ja Moisiossa

111 yks. 29.9. muutti Kustavin Anavaisissa 7122 yksilöä, Kaurissalossa 1370 ja Huruholmassa 900. 30.9., yhteis tarkkailupäivä, oli hyvä muuttopäivä. Eri paikkojen summia: Tapila 4140-4900, Lövä 2500, Kus Anavainen 2949, Kaurissalo 1170, Kullavuori 724 yksilöä. Lokakuussa näkyi enää pikku parvia. Merenlahtien lepäilijämäärät tänä vuonna hieman edellisvuotisia pienempiä: Rauvola 20.8. 300, Halikonlahti 26.8. 350, Mynämäenlahti 2.9. n1000 ja 8.9. n500, Luonnonmaa 8.9. 300.

Haarapääsky

Räystäspääsky Utössä upea huippu: 21.8. 515m ja 25.8. 580 m+p. Varis Määrät jäivät tänä vuonna varsin pieniksi viime vuoteen verrattuna : 1.10. 500m Ru Tuhkala, 19.10. 794m Kus Kaurissalo, 22.10. 500m Ke Bollberget. Kustavin muuton aikataulusta : ks. kuva 2.

Naakka

6.10. 900m Tu Slalom (PL). Ks. kuva 2.

Räkättirastas

Tänä syksynä ei ollut pihlajanmarjoja, ja räkättien muutto sujui "normaalisti" eli keskittyi lokakuun puolivälin molemmin puolin. Suurimmat määrät: 18.10. 1000m Ke Bollberget, 6.10. 900m Tu Slalom, 15.10. 400 Kus Kaurissalo.

Laulurastas

Yömuuttohavaintoja: 14.-15.10. muutti Kemiössä satoja ääniä kello 19-20 ja Puistokadulla 140 ääntä.

Punakylkirastas

Yömuuttohavaintoja : 14.-15.10. muutti Kemiössä satoja ääniä kello 19-20, Puistokadulla 8035 ääntä.

Mustarastas

Yömuuttoa: 14.-15.10. 204 ääntä Puistokadulla.

Sirittäjä

Häkellyttävä huippu: 20.8. n30p Utö (HaL, HeL).

Rautiainen

Ei mitään selvää huippua havaittavissa, suurimmat määrät: 8.9. 70m Kullavuori ja 9.9. 55m Palokallio. Vähemmän kuin edellisinä vuosina.

Niittykirvinen

23.9. n1450m Utö sekä Utö-Turku.

Lapinkirvinen

Esiintyminen poikkeuksellisen vähäistä, jonka oli moni havainnoitsija pannut merkille. Suurimmat määrät vain: 2. ja 9.9. 5 Halikonlahti, 15.9. 6p Rautiainenlahti.

Keltavästäräkki

Utössä suurimmat määrät: 20.8. 1050m 1.5 tunnissa, 21.8. 652m 50p. Huippu sattui samoihin aikoihin kuin Turussa ja Kustavissa (ks. kuva 1.).

Kottarainen

Syksyllä sentään näkyy vielä tuhatpäisiäkin parvia, kuten : 31.8. n10000p Halikonlahti, 1.9. 2300 ja 15.10. 2000 Mynämäenlahti, 19.10. 2000 Ru Tuhkala. Kustavin muuton aikataulusta ks. kuva 3.

Vihervarpunen

Esiintyi tasaisesti läpi syyskuun, ainoa suurempi määrä muutti 9.9. Lövässä : 1084 yks.

Hemppo

23.9. 500p Mi meijeri, 6.10. 250p Tu Vuoksenniska.

Punavarpunen

23.7. 3m/17p Tu Vuoksenniska/Shell.

Järripeippo

23.9. 3500p Mi meijeri, 29.9. 4000 Perniö, 1.10. 4000 Tu Moisio ja 1.10. 3000 (paluumuuttoa) Kus Kaurissalo. Tavanomaisia määriä.

M U U T O N P Ä Ä T T Y M I N E N

Seuraavaan listaan on koottu havainnot, jotka ovat myöhäisempiä tai yhtä myöhäisiä kuin vuosina 1976-78. Mukana ei ole läpimuuttajia. Sulkeissa kolmen viimeisen havainnon keskiarvo.

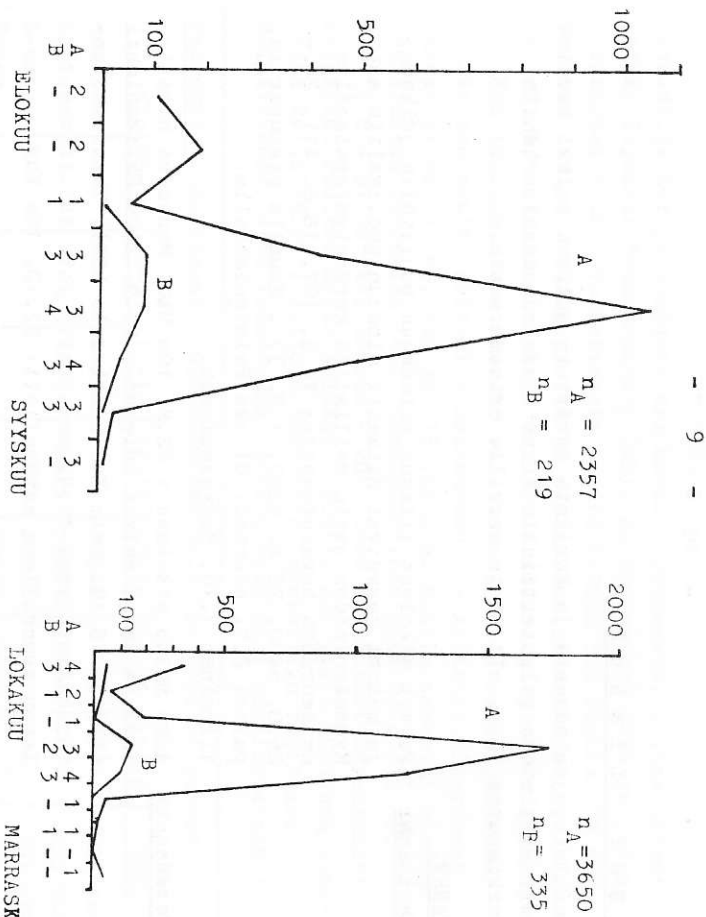
Silkkiuikku	30.11. (25.11.)	1p	Lohm-Nötö	HKo
Mustakurkku-u.	03.11. (12.10.)	1p	Kus Anavainen	RT
Haapana	28.11. (24.11.)	1 k	Tu Ruissalo Isokaskinen	JHe
Kapustarinta	27.10. (14.10.)	1p	Uu Santakarit	HKo, RK
Punajalkaviklo	08.09. (03.09.)	1m	Naa Luonnonmaa	JuS
Räyskä	15.09. (11.09.)	2m	Tu Friskalanlahti	VM
Kala-/lapintiira	06.10. (14.09.)	1p	Uu Seljänvuori	HKo
Riskilä	18.11. (06.11.)	3p	Nau Nötö	KV
Käki	06.10. (13.09.)	1p	Mynämäenlahti	HeL
Tervapääsky	27.09. (22.09.)	1m	Tu Katariinanlaakso	PL
Haarapääsky	21.10. (15.10.)	1m	Halikonlahti	KV, PS
Punakylkirastas	22.11. (16.11.)	1m	Rai Vanto	KV
Kivitasku	13.10. (10.10.)	1	Tu Länsilaituri	JHe
Ruokokerttunen	28.09. (24.09.)	1	Tu Shell	HK
Kultarinta	17.08. (-)	1	Tu Shell	VM
Lehtokerttu	13.10. (25.09.)	1	Tu Shell	JHe
Tiltaltti	03.11. (17.10.)	1p	Rai Ihala	HP
Sirittäjä	22.09. (31.08.)	1p	Kor Utö	HeL
Rautiainen	15.11. (12.11.)	1p	Tu Uittamo	PL
Västäräkki	07.12. (16.11.)	1juv	Tu Ruissalon silta	JLa
Punavarpunen	30.08. (27.08.)	1	Tu Shell	JHe
Peltosirkku	20.-21.09. yöllä 1ä		Tu Puistokatu 13	HeL

Poikkeuksellisen myöhäisiä ovat havainnot mustakurkku-uikusta, lapinsiristä, käestä (PLVK:n myöhäisin havainto 3.10.), tiltaltista ja sirittäjästä (PLVK:n myöhäisin havainto 18.9.). PLVK:n tiedot tosin ovat aika pahasti vanhentuneita. Ruissalon sillan tienoilla oleskellut nuori västäräkki nähtiin viimeisen kerran 7.12., menehtyi tn. 10.12. alkaneissa kovissa pakkasissa.

Taulukko 1. Turun Länsilaiturin, Vuoksenniskan ja Shellin kahlaajat loppukesällä 1979 (koonnut JHe). Havainnot viiden päivän jaksoissa, sulkeissa havainnointipäivät jakson aikana.

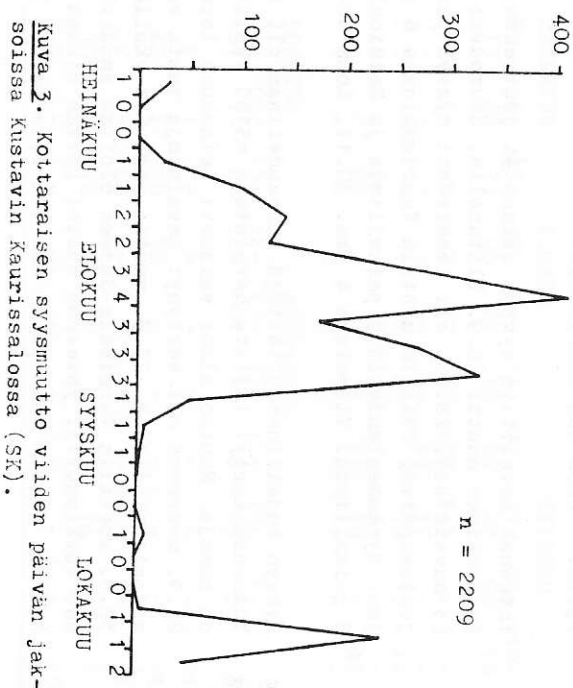
Laji	Heinäkuu					Elokuu					Syyskuu					Yht. % (41)	
	30-4 (3)	5-9 (2)	10-14 (2)	15-19 (1)	20-24 (2)	25-29 (2)	30-3 (2)	4-8 (3)	9-13 (3)	14-18 (3)	19-23 (3)	24-28 (4)	29-2 (2)	3-7 (5)	8-12 (2)		
Hae ost	1	-	-	4	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	7	0,7
Van van	27	3	2	4	2	17	15	51	44	13	38	26	-	95	19	356	36,2
Cha hia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	3	-	1	5	14	1,4
Cha dub	36	10	19	9	12	12	7	6	17	2	-	-	1	-	-	131	13,3
Plu apr	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	11	1,1
Cap gal	-	-	-	-	2	-	1	11	22	6	4	6	-	-	1	53	5,4
Num arq	-	-	-	-	1	-	-	1	-	2	-	-	-	1	-	5	0,5
Tri och	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0,2
Tri gla	14	3	2	1	4	2	4	8	4	11	3	3	1	-	-	60	6,1
Tri hyp	3	1	9	5	7	17	23	19	29	7	8	8	4	5	-	145	14,7
Tri tot	4	1	2	-	-	4	4	7	8	-	-	-	-	-	-	30	3,1
Tri ery	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	3	0,3
Tri neb	3	3	2	2	-	-	5	4	6	1	-	2	-	-	-	28	2,8
Cal min	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	8	7	16	1,6
Cal tem	-	1	1	1	-	3	12	1	1	1	-	5	2	-	1	29	3,0
Cal alp	4	-	-	3	2	1	5	-	12	18	-	-	-	-	-	45	4,6
Phi pug	1	-	-	-	-	1	2	2	10	2	1	13	-	-	-	49	5,0
17 spp.	93	22	38	29	41	57	80	111	154	68	54	67	8	129	33	984	100
																(24/pv)	

Taulukkoa tarkasteltaessa tulee huomioida, että ainakin töyhtöhyppä, pikkutylli (runsas) ja rantasipi pesivät alueella, ehkä myös punajalkaviklo.

Kuva 1. Keltävästäräkin syysmuutto viiden päivän jaksoissa (A) Turun Länsilaiturin, Vuoksenniskan ja Shellin alueella (JHe) sekä (B) Kustavin Kaurissalossa (SK).

Kuva 2. Variksen (A) ja naakan (B) syysmuutto Kustavin Kaurissalossa viiden päivän jaksoissa (SK).

Kuva 3. Kotaraisen syysmuutto viiden päivän jaksoissa Kustavin Kaurissalossa (SK).

I S O T L I N N U T

Hanhista, joutsenesta ja kurjista kerättiin jälleen kaikki havainnot. Havaintoja palautettiin kiitettävän runsaasti, etenkin kurkimuutto 30.9. oli pantu merkille erinomaisesti.

HANHET

Merihanhi Parvet alkoivat liikkua heinäkuun puolivälin jälkeen, ja määrät kasvoivat hitaasti elokuun puoliväliin asti. Mynämäenlahden perinteellisiltä kerääntymispaikoilta on seuraava havaintosarja: 14.8. 107, 18.8. 411, 24.-26.8. n400, 28.8. n220, 1.9. 37. Muualla pikkuparvia, paitsi 2.9. kierteli 91 yks Paimionlahdella. Viimeinen 7.10. Taivassalossa.

Metsähanhi Alku melko aikainen : 22.8. 10m Utö. Muutossa havaittavissa kaksi selvää huippua : 23.9. 210m Halikonlahti (PL) ja 15.10. 281m Kus Kaurissalo (SK). Yhteismuuton-tarkkailupäivänä 30.9. havaittiin yht. 183 lintua. Loppu suunnilleen normaalisti: 22.10. 18m Kus.

Hanhi-laji Taulukossa on mukana myös Anser/Branta havainnot. Yhteismuuton-tarkkailupäivänä 30.9. liikkui runsaasti myös hanhia. Seuraavassa suurimmat määrät: Kullavuori 234 (9a), Lövä 170 (7a), Mynämäenlahti 130, Tapila 20 (5a), Kaurissalo a10. Viimeinen hanhiparvi muutti 19.10. : 2WSW Kus Kaurissalo.

JOUTSEN

Yhteensä havaittiin syksyn aikana 94 joutsenta. Ensimmäinen muutti 28.9. Uittamolla, seuraavat 6.10. (3 havaintoa). 28.10. oli ilmeisesti syksyn paras joutsenpäivä. Tällöin nähtiin Kaurissalossa 6 muuttajaa, Mynämäenlahdella 5 paikallista ja Raisionlahdella 8 paikallista. Viimeiset 4 yks. 30.11. Lohm-Nötö.

KURKI

Syksyn todellinen yllättäjä runsaudellaan oli kurki. Yhteensä kertyi lajista havaintoja n5100 yksilöstä, osa on samoja. Muutto alkoi vaisusti heinäkuun lopulla, ja 23.9. mennessä oli kertynyt havaintoja vasta vajaasta sadasta yksilöstä. 23.9. muutti yht. 254 yksilöä. 30.9. koettiin Varsinais-Suomen oloissa ennätysellinen kurkimuutto: yhteensä muutti päivän aikana n 4555 kurkea, joista vain pieni osa voi olla samoja lintuja!

Havaintoja kertyi kuudesta eri havaintopisteestä, joissa olivat tarkkailijoina: Mynämäenlahti (ME), Ru Kullavuori (JHe ym), Naa Luonnonmaa (JuS), Tu Kakskerta Penilä (JHa), Sau Tapila (TM ym), Dr Lövä (KV ym). Ohituspuolen ja -korkeuden ilmoittivat ME, JHa ja JuS. Lövästä ilmoitettiin vain yhteismäärä ja parvien lukumäärä. Muutosuunnista etelä oli vallitseva, Kullavuoren parvista suurin osa muutti kuitenkin lounaaseen (= Airisto). Suurimmat parvet olivat : 160, 140 ja 135 yksilöä. Muutto tapahtui keskim. kohtalaisen korkealla (++) . Keskimääräinen parvikoko oli 50.0 yks. (n = 91 parvea). Lounas - koillinen suuntaiset merenlahdet ohjasivat muuttoa melko selvästi. Muutto oli vielä täydessä vauhdissa kello 15.05 , jolloin tarkkailu lopetettiin Tapilassa. Mainittakoon, että lokakuussa tehtiin enää yksi kurkihavainto !

Taulukko 2. Kurkimuuton ajoittuminen 30.9.79. Yksilöt/parvet.

	Klo	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	YHT.
Mynäl.	-	-	25/1	155/4	305/4	-	40/1	525 yks	
Kullav.	-	-	78/2	188/5	576/10	172/4	41/1	1055 yks	
L-maa	-	-	-	92/2	209/3	-	-	301 yks	
Kaksk.	-	-	-	-	310/6	55/1	-	365 yks	
Tapila	80/3	68/2	25/1	230/2	760/16	327/8	55/2	1545 yks	

Taulukko 3. Hanhien, joutsenen ja kurjen yksilömäärät seitsemän päivän jaksoissa. ANSER-sarakkeessa myös Anser/Branta-havainnot. A/B/G = Anser/Branta/Grus.

	HEINÄKUU			ELOKUU			SYYSKUU					
	09-15	16-22	23-29	30-05	06-12	13-19	20-26	27-02	03-09	10-16	17-23	24-30
ANS ANS	28	36	5	42	17	518	400	363	4	-	1	86
ANS FAB	-	-	-	-	-	-	10	37	-	-	232	396
ANSER	3	-	-	-	2	21	-	55	10	44	33	975
CYG CYG	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
GRU GRU	-	2	20	-	-	-	21	10	-	45	254	4730
A/B/G	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	211
	LOKAKUU			MARRASKUU								
	01-07	08-14	15-21	22-28	29-04	05-11	12-18	19-25	26-30	YHT.		
ANS ANS	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1503 yks.		
ANS FAB	62	2	358	18	-	-	-	-	-	1115 yks.		
ANSER	2	-	68	-	-	-	-	-	-	1213 yks.		
CYG CYG	10	-	18	34	-	1	12	14	4	94 yks.		
GRU GRU	3	-	-	-	-	-	-	-	-	5085 yks.		

Taulukko 4. Päiväpetolintujen muutto syksyllä 1979 TLY:n toimialueella. Havainnot 7 pvr:n jaksossa.

LAJI	HEINÄKUU			ELOKUU			SYYSKUU			LOKAKUU			MARRASKUU						
	23-29	30-05	06-12	13-19	20-26	27-02	03-09	10-16	17-23	24-30	01-07	08-14	15-21	22-28	29-04	05-11	12-18	19-25	26-02
BUT BUT	-	-	-	-	5	20	25	2	9	38	16	2	1	1	-	-	-	-	-
BUT LAG	-	-	-	-	-	-	-	-	2	9	4	1	2	1	-	-	1	-	-
BUZZARD	-	-	-	-	3	7	12	-	20	27	14	2	-	-	-	-	-	1	-
ACC NIS	-	-	5	1	8	8	154	19	147	210	194	14	54	10	-	2	2	4	1
ACC GEN	-	-	2	2	4	2	9	3	8	8	21	2	11	4	6	2	1	1	-
ACC SP.	-	-	1	-	2	1	4	1	-	1	2	1	-	3	-	-	-	-	-
PER API	1	-	-	4	5	6	13	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
CIR ABR	-	-	-	1	3	-	9	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
CIR CYA	-	-	1	-	9	1	18	2	24	38	21	2	10	2	1	-	-	-	-
CIR SP.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	7	6	-	-	-	-	-	-	-	-
PAN HAL	1	3	-	3	4	1	4	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FAL SUB	2	-	-	-	5	5	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FAL TIN	3	4	6	5	83	19	16	1	14	11	-	-	1	-	-	-	-	-	-
FAL COL	-	1	-	1	-	1	6	2	8	10	5	1	2	2	4	2	2	-	-
FAL SP.	-	-	-	-	1	-	2	1	-	4	1	1	2	-	-	-	-	-	-
AQU CHR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	2	1	-	-
HAL AIB	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	7	1	1	5	-	1	-	-	1
ISO PETO	1	-	-	-	1	8	4	2	4	6	5	-	-	1	-	-	-	-	-
PIKKUP.	-	-	-	-	3	5	11	1	2	24	8	6	1	1	-	-	-	-	-
PETO SP.	-	-	-	-	-	-	2	-	-	11	5	-	-	1	-	-	-	-	-
M U U T	-	-	-	1	1	1	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1
Y H T .	9	8	15	20	138	85	289	36	297	428	331	33	86	31	11	11	7	6	3

BUZZARD = Buteo sp. ja Buteo/Fernis havainnot. MUUT = lähinnä rariteetteja.

PÄIVÄPETOLINNUK

Muuttavista päiväpetolinnuista kerättiin kaikki havainnot. Useimmista palautetuista kaavakkeista puuttui maininta siitä, että onko palautettu kaikki havainnot. Tässä katsauksessa lähdetään siitä, että kaikki havaitut pedot on ilmoitettu kaavakkeilla. Varsinaisia petopäiviä olivat tänä syksynä : 25.8., 8., 9., 23. ja 30.9. sekä 7.10. Em. päivien osalle voidaan laskea suuri osa havaituista pedoista. Tarkkailua suoritettiin em. päivinä erityisesti ulkosaaristossa (Lövö, Kustavi, Tu-Utö). Yhteensä ilmoitettiin 1844 petoa. Näistä on samat linnut karsittu pois mahdollisimman tarkoin. Seuraavassa kiinnostavimmat lajit.

Varpushaukka Yhteismäärä 833 yksilöä on 45 % koko petomäärästä. Suurimmat päiväsummat olivat : 23.9. 75m Utö-Turku, 8.9. 55m Lövö, 7.10. 43m Vehmaa, 9.9. 39-40m Lövö ja 30.9. 39m Kullavuori. Vielä 1.10. 40 Vänä. Päämuuttosuunnat etelä (46) ja lounas (69) ilmoitettua 139:stä muuttosuunnasta.

Kanahaukka Ainoastaan muutama varma muuttohavainto tehtiin, pääosa ilmeisesti paikallista kantaa.

Tuulihaukka Yhteismäärä 164 on 9 % koko petomäärästä. Elokuun loppupuolen huippu johtuu kahdeksan päivän tehokkaasta tarkkailusta Utössä (HaL & HeL), jossa pojat näkivät peräti 85 tinnua. Muuten aika normaalisti.

Kotka 11 kotkaa yhden viikon aikana ! Totta se on, ja suurin osa vieläpä eri lintuja. Pääosa havainnoista on Kustavin-Taivassalon seudulta. Tästä kuitenkin enemmän sitten rariteettikatsauksessa.

Pikkupeto Valtaosa näistä lienee ollut varpushaukkoja.

VÄNÖN HAVAINNOSARJA

Vänön lintuasemalla oli kolmen miehen iskuryhmä 29.9.-7.10. Tänä aikana tehtiin mainio havaintosarja taulukko 5.:ssä olevista lajeista. Maastossa havaittujen (ylempi numerosarja) lisäksi on mukana samaan aikaan rengastettujen (alempi numerosarja) lintujen lukumäärä. Kuten taulukko kertoo, punarintoja oli todella paljon!

V A E L L U S L I N N U T

Vaelluslintu-käsité on muuttunut vuosien mittaan melkoisesti. Tässä katsauksessa noudatetaan Hildénin esittämää lajiluetteloa (ks. Muuttolinnut, ss 157-180).

Syksyllä 1979 vaelsivat lähes kaikki lajit. Vahvimmin esiintyivät helmipöllö, närhi ja punatulku, myös pyrstötiaisella, käpytikalla ja talitiaisella oli kohtalainen vaellusvuosi. Taviokuurna puuttui täysin, ja kuusitiaisesta tuli vain pari havaintoa.

Pölluistä oli helmipöllö lukuisin, vaikka tähän katsaukseen ei tulla havaintoja muualta kuin Vänöstä (ks taulukkoa): 40 yks yhdeksän päivän aikana. Samoihin aikoihin oli Jurmossa kymmeniä lintuja. Varpuspöllöjä ilmoitettiin 8 eri yksilöä. Havainnot keskittyvät marraskuun alkuun. Hiiripöllöjä havaittiin 6 eri yksilöä, joista neljä marraskuun aikana.

Tikoista oli liikkeellä vain käpytikka. Ensimmäiset havainnot ovat heinäkuun lopulta, heikko huippu elokuun puolivälin paikkeilla. Yksilömäärät jäivät alle kymmeneen päivässä muulloin paitsi 2.10. oli Vänössä 15 yks. Yleensä nähtiin vain yksinäisiä lintuja. Pikkutikasta kaikki neljä havaintoa: 19.8. 1E Kus Laupunen, 9.9. 1 Dr Lövä, 15.10. 1m Tu Moisio ja 3.11. 1k Kus Kaurissalo. Pohjan-tikasta ilmoitettiin vain yksi lintu: 25.9. 1k Tu Uittamo. Harmaa-päätikasta yksi vaellushavainto: 20.9. 1NW Kus Kaurissalo. Palo-kärkikin innostui liikekannalle: 4.10. 1p Vänö ja 2.11. 1 lensi määrätietoisesti kohti länttä Littoisissa.

Pänkinähakkeja oli vähän liikkeellä. Ainoat selvät vaellushavainnot tehtiin ulkosaaristossa elo-syyskuun vaihteessa, yhteensä kymmenkunta yksilöä. Närhiä oli liikkeellä sitäkin enemmän. Syyskuun lopussa ja lokakuun alussa havaittiin yhteensä satojen närhien vaeltelua pääas. luoteen ja lounaan välisiin ilmansuuntiin. Suurimmat parvet olivat: 24.9. 17 Vel Teersalo, 23.9. 16 Tu Shell ja 2.10. 16 Kus Kaurissalo. Avomerelle suuntaavia lintuja nähtiin Drags-fjärdissä, 9.9. 2+4 SW Lövässä ja 25.9. 10m Örössä. Tiedä sitten, miten paljon varsinaista meren ylitystä tapahtui. Harakastakin tehtiin kolme ulkosaaristohavaintoa : 24.9. 2m Örö, 6.10. 1 korkealla SSE Inión aukossa ja 22.10. 5m Corvus-parven alapuolella Kustavissa.

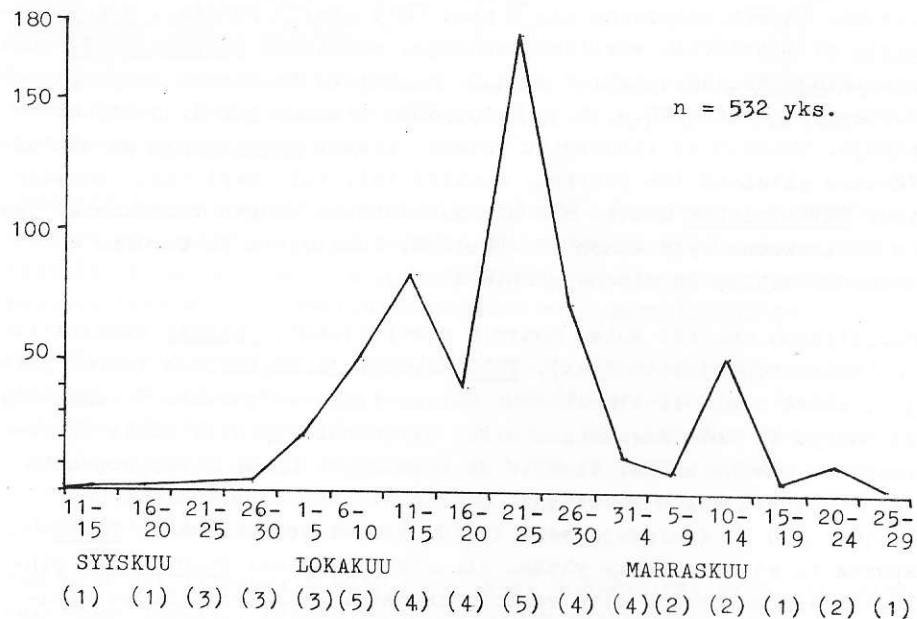
Puukiipijä oli vähissä, vain Vänössä 29.9.-7.10. yht. 21 yksilöä. Pyrstötiaisella oli kontalainen vaellus. Ensimmäiset nähtiin 14.10. useassa eri paikassa. Huippu sattui lokakuun lopulle ja marraskuun

alkuun. Parven keskikoko oli 8 yks. (213 yks/27 parvea). Kuusitiaisesta ei ilmoitettu vaellushavaintoja, sensijaan hömötiaisesta tuli havaintoja "sisämaastakin" : 24.9. muutti Tu Moisiossa neljä parvea. Kustavissa muutti 28.9. 7 ja 2.10. 60:n tiaisien parvi, josta osa hönöjä. Vänöstä ei ilmoitettu yhtään lintua. Sinitiaisia havaittiin Vänössä yhteensä 105 yksilöä, muualta tuli vain pari vaellushavaintoa. Talitiaisten muutto oli ulkosaaristossa sangen voimakasta, josta osoituksena myös Vänön 571 yksilöä. Kustavissa ja Turussa muutti lokakuun alussa kolmisenkymmentä lintua.

Marjalinnut menivät kuten muutkin muuttolinnut. Räkätti käsiteltiin jo (päämuuton ajoittuminen). Tiljihavaintoja kertyi sen verran paljon, koska moni oli ilmoittanut kaikki tilhet. Taulukko 5.:ssä näkyvä huippu ei todellisuudessa ollut aivan näin jyrkkä, sillä taulukossa on mukana kaikki ilmoitetut havainnot. Hyvän kuvan nopeasta tilhimuutosta siitä silti saa. Suurimmat nähdyt parvet olivat: 20.10. a500 Ru Kuninkoja sekä 22.10. n300 Yliopistonmäki. Tavio-kuurnasta ei siis tehty yhtään ainoata havaintoa. Punatulku, pihlajien vieras sekin, sitä vastoin innostui kaikkien aikojen vaeltukseen. Lokakuussa havaittiin etenkin ulkosaaristossa satojen lintujen muuttavan pikku parvissa etupäässä etelän ja luoteen väisiin ilmansuuntiin. Jurmossa havaittiin normaalisuunnassa verrattuna moninkertainen määrä tulkuja. Vänössä 5.10. 430 yksilöä. Rannikolta tuli mm seuraavat havainnot: 6.10. 62m Kullavuori ja 15.10. 108m Mynäl.

Urpiainen, vaelluslintu sekin, esiintyi tänä syksynä yleisenä pikku parvissa. Parvikoko oli keskimäärin pari-kolmekymmentä yksilöä, ja suurimmatkin vain 50-60 yks. Ensimmäiset havaittiin 4.9., laji alkoi yleistyä syyskuun lopulla, ja suurimmat määrät havaittiin lokakuussa. Kustavissa todettiin selvä huippu lokakuun lopussa (ks kuva 4.). Parvia riitti koko marraskuulle, ja talveksi jäi runsaasti lintuja.

Käpylinnut, jotka keväällä pesivät erittäin yleisinä, siirtyivät paremmille käpymaille kesän ja alkusyksyn aikana. Jo toukokuussa nähtiin lounaaseen vaeltavia parvia, joissa pääas. nuoria lintuja. Koko kesän nähtiin liikkuvia pikku parvia. Lokakuun alussa muutti paljon käpylintuja etelään ja länteen ulkosaaristossa. Lajinimen sai tänä syksynä 13.9 % käpylinnuista, mikä on hävyttömän vähän ottaen huomioon että lajit on suhteellisen helppo erottaa toisistaan sekä äänten että ulkomuodon perusteella. Taulukko 6. kertoo lisää.

Kuva 4. Urpiaisen syysmuutto Kustavin Kaurissalossa. Sulkeissa olevat luvut ilmoittavat havaintopäivien luvun kunakin viiden päivän jaksona (SK).

Taulukko 5. Tilhen syysmuutto TLY:n alueella v. 1979. Havainnot viiden päivän jaksoissa / havaintojen määrä.

SYYSKUU		LOKAKUU					MARRASKUU		
21-25	26-30	01-05	06-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-04	
3/1	1/1	7/3	3/2	39/4	795/18	1235/23	297/9	32/2	
MARRASKUU		YHT. 21.09.-29.11.							
05-09	10-14	15-19	20-24	25-29.	2699 yks/ 79 hav.				
253/7	5/3	22/2	2/2	5/2					

Taulukko 6. Käpylintujen esiintyminen TLY:n alueella syksyllä 1979. Havainnot puolikuukausittain: A=alku- ja L=loppukuu.

LAJI	VIA	VIL	VIIA	VIIIL	VIIIA	VIIIL	IXA	IXL	XA	XL	XIA	XIL
LOX GUR	1	2	-	15	3	20	-	8	3	4	3	-
LOX LEU	-	-	-	-	14	1	1	-	1	-	-	-
LOX PYT	23	7	-	5	2	20	1	-	4	-	-	-
LOX SP.	37	65	94	175	37	166	73	61	138	7	1	2
Y H T.	61	74	94	195	56	207	75	69	146	11	4	2

	29.9.	30.9.	1.10.	2.10.	3.10.	4.10.	5.10.	6.10.	7.10.
AEG FUN	-	4	9	6	2	3	3	7	6
TRO TRO	-	3	6	3	2	2	1	4	1
REG REG	20	50	35	50	60	40	80	?	25
PHO PHO	3	13	18	4	4	2	6	4	1
ERI RUB	70	200	1000	300	110	30	450	300	30
TUR PHI	44	165	658	175	31	4	237	197	7
TUR ILI	10	300	350	200	90	20	35	100	30
PAR CAE	4	21	16	14	6	3	2	20	1
PAR MAJ	3	20	90	150	260	20	360	1200	120
PYR PYR	2	10	10	15	25	5	15	10	3
	1	7	-	6	3	2	2	2	1
	11	20	30	200	140	70	90	80	30
	-	14	12	112	33	26	36	34	-
	1	20	50	75	10	4	430	20	15
	-	9	16	5	-	-	30	2	1

Kirjallisuutta :

- HAARTMAN, L. von ym: "Pohjolan linnut värikuvin".
- HILDÉN O., J. TIAINEN, R. VALJAKKA (Toimituskunta): "Muuttolinnut".
- SAARIO JOUNI, M. ELORANTA: Syysmuutosta 1972, 1973, 1976.
 - UKULI 13. ss 20-30.
- " - , V. MULTALA : Syysmuuttokatsaus 1977.
 - UKULI 14. ss 42-51.
- " - , - " - : Syksyn 1978 muutosta.
 - UKULI III/1979 (17.) ss 2-12.

IIMATIETREIN LAITOS kuukausikatsaus Suomen ilmastoon: Vuosikerta 73.

Syyskuu 1979, lokakuu 1979 ja marraskuu 1979.

Liite 1 . Anas- ja Aythya-lajien sekä telkän esiintyminen Halikonlahdella (=Viurilanlahti ja vedenpuhdistusaltaat) syysmuuton aikana vuonna 1978. Koonnut Ari Vienonen.

Päivä	Apla	Acre	Aque	Aacu	Apen	Acly	ANAS	Aful	Afer	Bcla	YHT.	x,o
01.07			-	5							5	
02.07		100	-	2	10	50					162	
20.07			1								1	
29.07			-	15							15	
30.07			-	15							15	
31.07		30	-			50					80	
16.08	1200	500	1	100	300	500	2600				2600	o
23.08	100	80	-	30	30	40		20		40	340	x
24.08	400	300	-	50	100	150	1000	50	60	40	1150	x
01.09	700	200	-	50	100	100	1500	50		50	1600	o
03.09	1000	500	-	150	150	200	2000	40	10	20	2070	o
04.09			-					30	10	50	90	o
11.09	200	150	-	30	40	80	500			40	540	x
22.09	100	50	1?	10	20	20	250			60	310	x
25.09		50	-							70	120	
02.10		70	-	10	20	20		30			150	
10.10	500	100	-	-	10	-	900			100	1000	
11.10	3700	400	1	33	160	1	4300	20	5	150	4475	o
12.10	20	30	-	2		1				20	73	x
20.10	1800	100	-	-	50	-	2000				2000	o
21.10	330	25	-	2	12	-				20	389	
22.10	320	30	-	-	2	-				20	372	
23.10	735	45	-	-	4	2		2		10	798	o
29.10	300	2	-	-	1	-		3		10	326	
30.10	1200	5	-	1	10	-		3		10	1228	o
04.11	200	-	-	-	-	-		-		5	205	
11.11	20	-	-	-	-	-		-		7	27	x
12.11	200	-	-	-	-	-		-		10	210	
13.11	800	-	-	-	-	-		-		13	813	o
14.11	100	1	-	-	-	-		-		9	110	x
15.11	800	-	-	-	-	-		-		10	810	o
16.11	300	-	-	-	-	-		-		5	305	
17.11	200	-	-	-	-	-		-		7	207	
27.11	2	-	-	-	-	-		-		-	2	
28.11	1	-	-	-	-	-		1		-	2	
01.12	1	-	-	-	-	-		1		-	2	
02.12	-	-	-	-	-	-		1		-	1	
03.12	-	-	-	-	-	-		1		-	1	
YHT.												
38 pv	15229	2768	3(4?)	505	1019	1214	(745)	252	85	776	22596	
%-os.	67.4	12.3	0.0	2.2	4.5	5.4	(3.3)	1.1	0.4	3.4	100	

Selvityksiä: o = lahti tutkittu tarkasti (kävellen + veneellä yms),
x = vain pieni osa tutkittu ja/tai huono sää.

ANAS-sarakkeessa lajilleen määritettyjen ja määrittämättömien Anas-lajien yhteismäärä. Sulkeissa lajilleen määrittämättömien Anasten %-osuus. Heinäkuun alun jouhisorsat ovat pesijöitä.

11.10. kello 09.35 tuli koillisesta 3000:n sinisorsan parvi, joka laskeutui lahdelta. Parvi oli pari kilometriä pitkä!

VARSINAIS-SUOMEN SOIDENSUOJELUSTA

ANTTI KARLIN

Suomessa on soidensuojeluun kiinnitetty merkittävästi huomiota vasta 1960-luvulla. 1965 Suomen luonnonsuojeluyhdistys ja Suoseura asettivat toimikunnan selvittämään luonnontilaisten soiden säilyttämistarvetta maassamme ennen muuta tutkimus- ja koulutustyötä, mutta samalla myös muita luonnonsuojelun sekä matkailun ja retkeilyn tarpeita varten. Laadittu suunnitelma käsitti kaikkiaan 44 suota tai suoaluetta ja se kohdistui lähinnä Etelä-Suomen valtion maihin. Varsinais-Suomestakin oli mukaan päässyt yksi suoalue: Vaskijärven luonnonpuisto, jossa on suota 580 ha (Häyrinen & Ruuhijärvi 1966).

1969 soidensuojelutoimikunta jätti metsähallitukselle Pohjois-Suomen valtion maiden osalta soiden säilytysuunnitelman. Samalla toimikunta täydensi Etelä-Suomen soiden säilytysuunnitelmaa. Tähän täydennykseen tuli Varsinais-Suomesta Vaskijärven soiden lisäksi Vahdon ja Nousiaisten rajalla oleva Vajosuo (pinta-ala 150 ha) (Häyrinen & Ruuhijärvi 1969).

Valtakunnan tason soiden suojelusuunnitelmiin ei vielä 1970-luvun puolivälissäkään sisällynyt muita soita Varsinais-Suomesta. Soidensuojelun perusohjelma, joka julkistettiin 1977, käsitti sen sijaan jo 26 suota tai suoaluetta Varsinais-Suomesta (taulukko 1). Perusohjelman mukaan soidensuojelun tulee jakautua kiireelliseen perusohjelmaan ja pidemmän aikavälin ohjelmaan. 19.4.1979 valtioneuvosto teki historiaa, sillä se vahvisti tällöin perusohjelman 337 kohteesta (yhteispinta-ala 290000 ha) 321 kohdetta (yhteispinta-ala 210800 ha). Taulukossa 1 esitetään perusohjelman kohteet tärkeimpine tietoineen. Luokka I tarkoittaa valtakunnallisesti merkittävää suota. Linnusto on ilmaistu sarakkeessa 4, missä ensimmäinen luku ilmoittaa kyseisellä suoalueella tavattujen suolintulajien määrän ja toinen luku linnuston arvoluokan seuraavasti: I vähintään 22 suolajia, II 15 - 21 suolajia, III 8 - 14 suolajia ja IV 1 - 7 suolajia. Pinta-ala tiedot on ilmaistu kokonaispinta-alana ja avosuopinta-alana. Kokonaispinta-alan jälkeen sulussa oleva luku ilmoittaa sen pinta-alan, minkä valtioneuvosto vahvisti 1979.

Soidensuojelun perusohjelma käsitti Varsinais-Suomesta kaikkiaan 26 suota tai suoaluetta, joiden yhteispinta-ala on 8088 ha (avosuola 4875 ha). Tästä alasta valtioneuvosto on vahvistanut 1979 6709 ha. Lisäksi maakunnassamme on rauhoitettu soita 477 ha.

Jos verrataan taulukon 1 kokonaispinta-aloja ja valtioneuvoston vahvistaman suunnitelman pinta-aloja, voidaan todeta, että lähes kaikki suunnitelman kohteet on vahvistettu alkuperäisessä koossaan. Suurimpia muutoksia ovat Eksamussuon pinta-alan kasvu ja Pyysuon - Haikassuon pinta-alan pieneminen.

Tarkasteltaessa soiden linnustoluokitusaroketta havaitaan, että useiden soiden linnusto tunnetaan puutteellisesti. Tästä syystä TLY käynnisti kirjoittajan aloitteesta kolmivuotisen suolinnustotutkimuksen Varsinais-Suomessa 1978 - 1980. Tämän tutkimuksen tulokset julkais-

KAHLAAJIEN MUUTOSTA HALIKONLAHDELLA SYKSYLLÄ 1979

Petri Oksanen & Ilkka Tittoinen

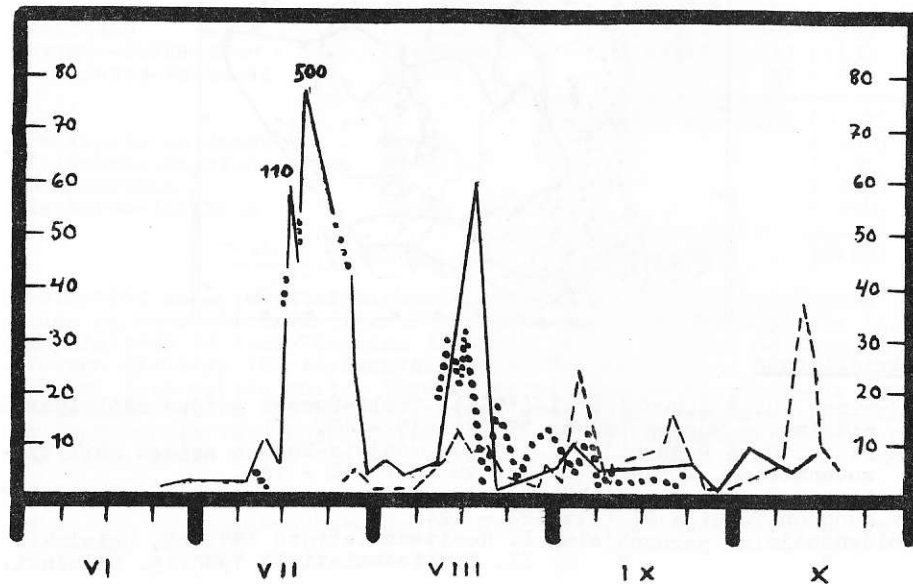
Artikkelissa tarkastellaan muutamien kahlaajalajien läpimuttoa Salon Halikonlahdella syksyllä 1979. Kirjoituksen tarkoituksena on selvittää kustakin lajista syysmuuton alku ja loppu sekä verrata tuloksia muuhun kirjallisuuteen.

Tutkimus on suoritettu laskemalla Salon vedenpuhdistamon altailla lepäilevät ja muuttavat kahlaajamäärät havaintopäivittäin. Havainnointiaktiivisuus kuukausittain ilmenee taulukosta 1. Suurimmat muuttajamäärät on arvioitu 5 tai 10 yksilön tarkkuudella. Epävarmaa kuitenkin on, kuvastavatko lepäilijöiden lukumäärät totuudenmukaisesti muuton vilkkautta. Yömuuttoa ei juuri ole havainnointu.

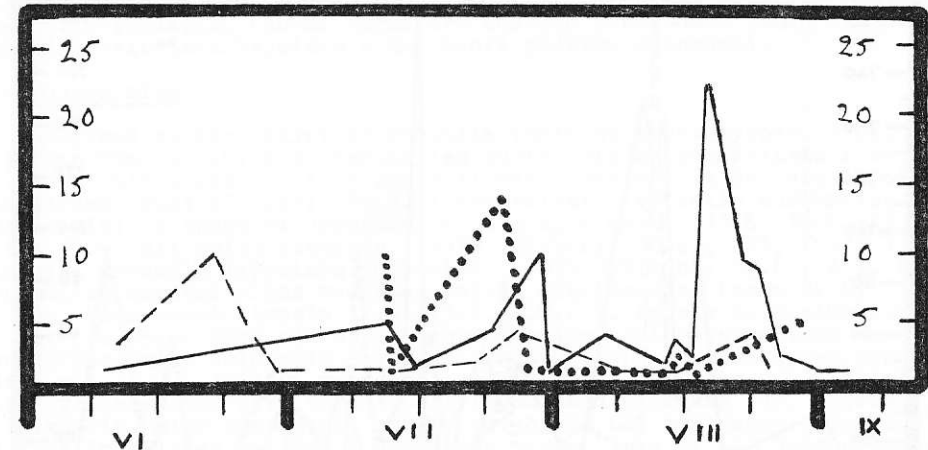
Taulukko 1. Havaintopäivien lukumäärät kuukausittain

kesäkuu	13
heinäkuu	15
elokuu	16
syyskuu	16
lokakuu	17

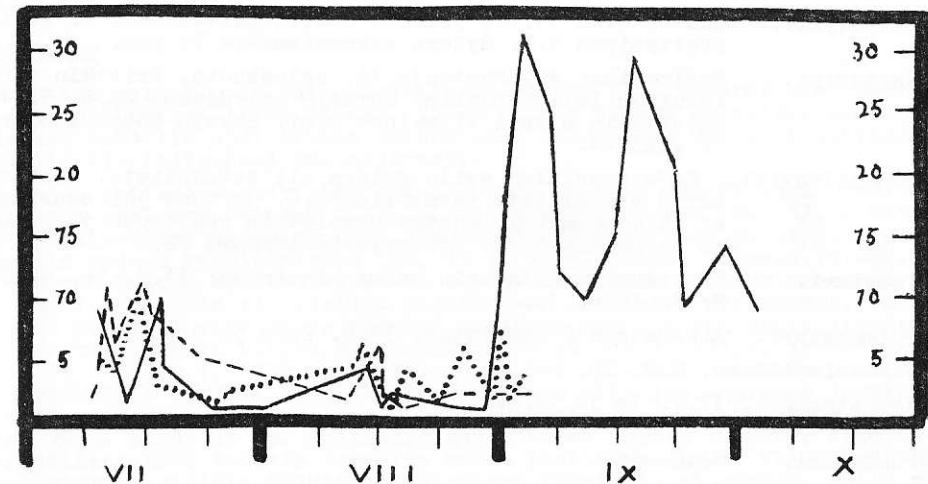
Taulukko 2. Kahlaajien lukumääriä Halikonlahdella: Suosirri (yhtenäinen viiva), n=1214; taivaanvuohi (katkoviiva), n= 280 ja tylli (pisteviiva), n=225 yksilöä.

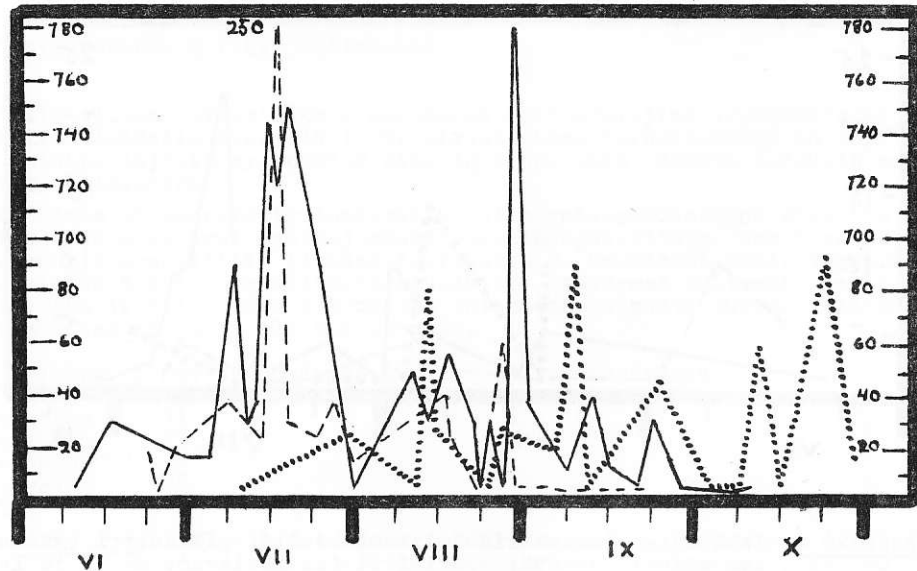
Taulukko 3. Kahlaajien lukumääriä Halikonlahdella: valkoviklo (yhtenäinen viiva), n= 79; mustaviklo (katkoviiva), n= 48 ja metsäviklo (pisteviiva), n= 36 yksilöä.

Taulukko 4. Kahlaajien lukumääriä Halikonlahdella: pikkusirri (yhtenäinen viiva), n= 258; kuovisirri (katkoviiva), n= 72 ja lapinsirri (pisteviiva), n= 73 yksilöä.

Taulukko 5. Kahlaajien lukumääriä Halikonlahdella: suokukko (yhtenäisen viiva), n = 1517; liro (katkoviiva), n = 813 ja töyhtöhyppä (pisteviiva), n = 606 yksilöä.

Muita Halikonlahdella tavattuja kahlaajia:

- Pikkutylli. Muuton alku 11.7., jolloin suurin päiväsomma: 8. Muuton päättyminen 5.9. Syksyn kokonaismäärä 53 yks.
- Rantasipi. Ensimmäinen syysmuuttaja 10. heinäkuuta. Erittäin vähälukuinen laji lahdella. Korkein päiväsomma 29.8. 5. 10.9. havaittiin syksyn viimeinen sipi. Syksyn kokonaismäärä 25 yksilöä.
- Punajalkaviklo. Myös punajalan esiintyminen oli satunnaista. Ensimmäiset 8 paikallista tavattiin 30.6. ja tämä jäi suurimmaksi päiväsommaksi. Muuton havaittiin päättyvän jo kuukautta myöhemmin 30.7. Kokonaisyksilömäärä 22.
- Isosirri. Tutkimusjaksolta vain kolme havaintoa: 11.8. 1p, 12.8. 2p ja 15.8. 1p.
- Pulmassirri. Ainoastaan 2 havaintoa: 31.8. 2p/m ja 2.9. 1p.
- Jänkäsirriäinen. 2.9. 2p.
- Kapustarinta. 17.7. 3m ja 17.8. 6m.
- Tundrakurmitsa. 8.-11.10. 1p.
- Punakuiri. 14.8. 3m.
- Pikkukuovi. 5.8. ainakin 2m.
- Vesipääsky. 11.7. 1m

Kirjoittajien syksyn aikana havaitsema kahlaajien kokonaisyksilömäärä (p+m) oli 5346 yksilöä. Tämä on havaintopäivien perusteella laskettuna n. 50% todellisesta määrästä. Tästä edelleen arvioituna olisi syksyllä -79 Halikonlahdella oleillut n. 11 000 kahlaajaa ottaen huomioon, että suoranaista muuttolentoa on jäänyt näkemättä havaintopäivinäkin johtuen yksinkertaisesti siitä, että paikalla ei ole oltu koko vuorokautta kerrallaan. Toisaalta on vaikea selvittää montako päivää lepäilevät linnut viettävät lahdella. (HUOM. Lukumäärä koostuu yksinomaan tämän kirjoituksen käsittelemistä lajeista - mm. kuovi puuttuu kokonaan).

Syysmuuton alku

Ensimmäisenä tutkimuslajeista muuttolle lähtivät töyhtöhyppä. 27.5. havaittiin 55m ja 2.6. 25p. Kahlaajien muutto alkaa epämääräisesti touko-kesäkuun vaihteessa, jolloin pesimättömät töyhtöhyppä jo palailevat lounaaseen (Muuttolinnut). 10.6. ilmaantuivat lietteelle ensimmäiset mustaviklot ja suokukot. Suokukon muutto ML:n mukaan 11.6.-16.6.-23.6/14 joten 10.6. oli melko aikaista (1978 Halikonl. 13.6., AV). Vasta 17.6. ilmestyi lahdelle kiireisin valkoviklo (1978 Halikonl. 14.6., AV). Liron muutto saattoi alkaa muutamaa päivää aikaisemmin, koska 22.6. oli jo 20p. ML:n arvot lirosta 13.6.-23.6.-2.7./15. Suosirrin ensimmäiset havaittiin 25.6. Tämä oli hyvin keskimääräinen tulos verrattuna Vienosen 1973 saamiin tuloksiin 5 vuoden ajalta. Seuraava todellinen muuttopäivä oli 10.7., jolloin saapuivat tyllit, lapin-, pikku- ja kuovisirrit. Tyllin muuton alku tapahtuu PLV:n mukaan heinäkuun 10. päivänä keskimäärin, mikä täsmäsikin hyvin. Erikoista oli kuitenkin heinäkuun puolivälin jälkeen vallinnut kuukauden tauko, joka ei (?) johtunut havainnoinnin puutteesta. Lapinsirrin muuton aloitus oli myöhäinen, pikkusirrin taas aikainen verrattuna Vienosen päivämääriin. Kuovisirri puolestaan valitsi kultaisen keskitien ja oli hyvin Vienosen aikataulussa. Myös töyhtöhyppän varsinainen syysmuuttokausi alkoi 10.7. Taivaanvuohi ja pikkutylli saapuivat 11.7. Pikkutyllistä PLV:n arvot ovat: Joensuu 5.7.-28.7./6, Kokkola 17.7.1964, Yyteri 23.7.1926. ML: heinäkuun lopussa. Näihin tietoihin nojautuen 11.7. havaitut linnut olivat keskimääräistä aikaisempia. Metsäviklon muuton alku PLV:n mukaan keskimäärin 10.-15.6. Halikonlahdella ei ensimmäisiä naaraita juuri pysähtynyt lepäilemään, koska muutto havaittiin alkaneeksi vasta 12.7.

Päämuutto

Päämuuton vertailu on melko uskaliaasta, koska yksilömäärät ovat useimmissa tapauksissa liian pienet, joten mitään varmaa on vaikea sanoa. Lisäksi altailla ajoittainen vedenpinnan kohoaminen vaikutti kahlaajamääriin (ja lajistoon) huomattavasti.

Vienonen esittää suosirrilte kaksi muuton huippua heinäkuussa. Ensimmäinen kuun puolessa välissä (11.-15.) ja toinen lopussa (26.-31.). Näistä oli jälkimmäinen kirjoittajien havaintojen mukaan sulautunut kuun puolivälin rajuun rynnistykseen (mm. 17.7. 500p) huipun ollessa 15.-26.7. Viimeinen huippu ajoittui elokuun puolivälin jälkeen (suurin osa ad. lintuja). Nuorilla ei havaittu minkäänlaista huippua syyskuussa, vaan määrät pysyivät verrattain pieninä muuttokauden loppuun asti. Vienosen mukaan kuovisirrin huippu oli vuosina -69 ja -72 11.-15.7. ja vuosina -70, -71 16.-20.7. 1979 havaittiin huipuksi 12.-16.7. Elokuun puolivälin vaiheilla pitäisi esim. Vienosen mukaan olla juv.-huippu, joskin pientä vaihtelua esiintyi eri vuosina. Tästä antaa jonkinlaisen viitteen 15.8. havaitut 6p. Kuitenkin sen jälkeen muutto lopahti, eikä tämän jälkeen enää tavattu kerralla kahta yksilöä enempää. Yllättävää oli lapinsirrin erittäin niukka esiintyminen varsinkin elokuussa, sillä runsaus oli kuovisirrin luokkaa. Korkein päiväsomma 12.7. 11p. Elokuun puolivälissä ei esiintynyt mitään varsinaista huippua, vaan muutto oli laimeaa kuun kahden viimeisen viikon ajan. Mm. Vienosen suurin päiväsomma

15.8.1972 oli peräti 43 yksilöä. Tähän verrattuna päiväsummat olivat melko olemattomia. Pikkusirrin ad.-huippu on Vienosen mukaan heinä- elokuun vaihteessa (26.-31.7. ja 1.-5.8.) ja nuorten elokuun lopussa (26.-31.8.). 1979 ad.lintujen huippupäiviä olivat 10. ja 17.7. (8 + 10 yks.). Nuorten lintujen huipuiksi todettiin todettiin syyskuun 1. ja 3. viikko. Liron muuton huippu K- ja E-Suomessa tapahtuu heinäkuun lopulla (PLV). Halikonlahdella se oli kuun puolessa välissä (17.7. 250p). Tyllin muutto on heinäkuussa vielä heikkoa, mutta heti elokuun alusta se voimistuu ja saavuttaa huippunsa elokuun lopussa (ML). Tämän kirjoittajien mukaan tyllin päämuutto ajoittui kuun puoleen väliin. (Kuitenkin 1978 Halikonl. 24.8.,AV). Taivaanvuohen muuton huippu (13.10. 38p) oli pari viikkoa myöhässä samoin kuin oli laita myös suokukon nuorten ja naaraiden huipun (29.8. 180p.). PLV:n mainitsemaa työtyhyypän päämuuttoaikaa heinäkuun puolivälissä ei ainakaan havaittu.

Syysmuuton loppu

Mitään huippumyöhäisiä viivytelijoita ei esiintynyt, ellei oteta lukuun lapinsirriä, joka käväisi lahdella 23.-24.10. Tämä lienee Suomen myöhäisin havainto lapinsirristä. Kuovisirrit sen sijaan eivät jääneet viivyttelemään, vaan muuttivat hyvissä ajoin. Myös punajalka- ja mustaviklojen viimeiset linnut tulivat havaituksi keskimääräistä aikaisemmin.

Kirjallisuutta: Hilden, O. ym.: Muuttolinnut (ML).
 von Haartman, L. ym.: Pohjolan linnut värikuvin (PLV).
 Saario, J. & Multala, V.: Syksyn 1978 muutosta. - Uku-
 li 3/1979
 Vienonen, A.: Yleisten sirrien syysmuutosta Halikon-
 lahdella. - Tiedon Antaja 5. 1973.

19

MIETIHÄN HIUKAN !

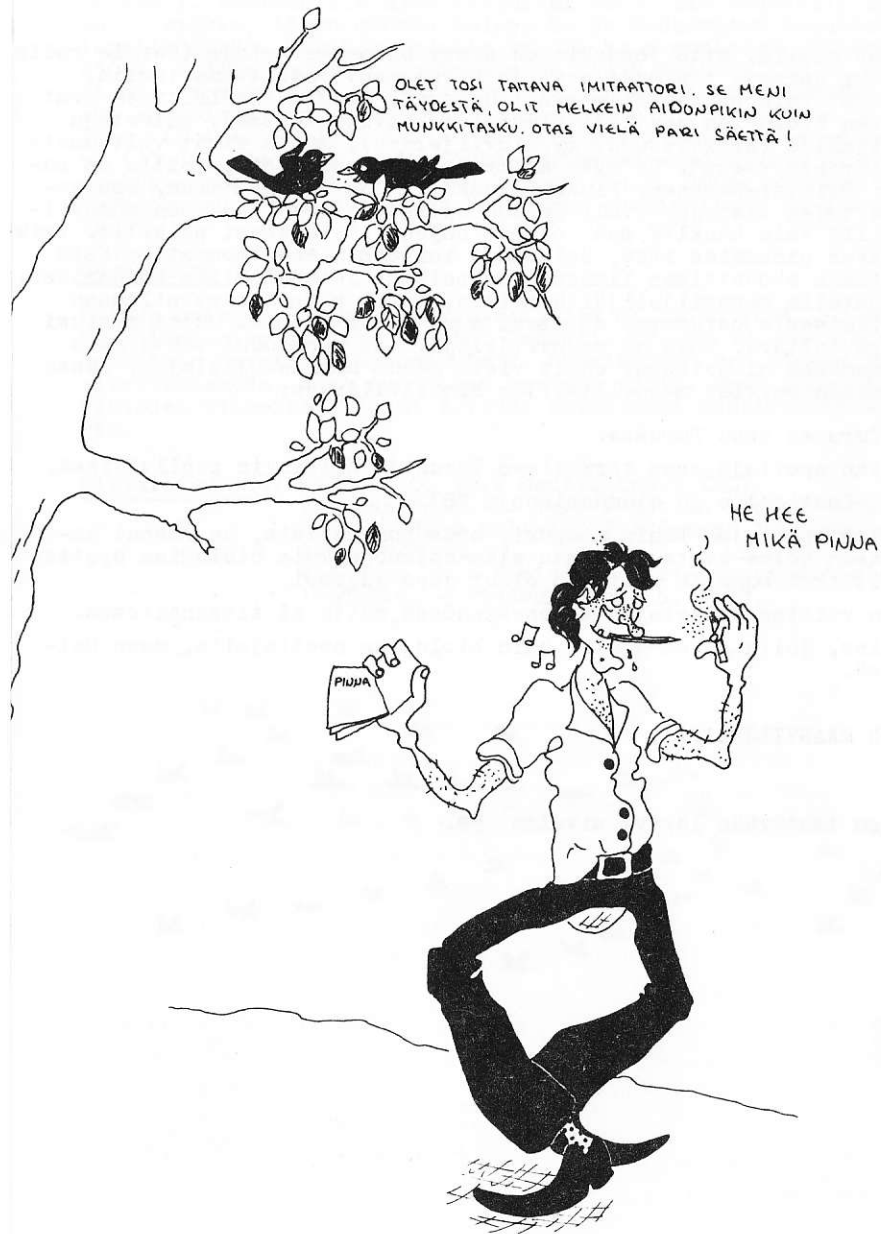
TOIMITUS

Olet saanut kuulla, että jossakin on nähty harmaakalastaja (Ceryle rudis) mutta kaikki asiasta tietävät ovat jo kaikenneet tavoittamattomiin. Saat tietosi vain seuraavat seikat: Hesanen, Turunen ja Lahtinen ovat ammateiltaan biologian opettaja (laudatur kasvitieteessä), kalastaja ja maanviljelijä (erikoistunut rypsinviljelyyn), mutta eivät välttämättä tässä järjestyksessä. On myös kolme kovaa pinnamiestä, joilla on samat nimet: Poinssi-Hesanen, Pinna-Turunen ja Bongari-Lahtinen. Seuraavassa annettujen tietojen avulla sinun on ratkaistava, kuka on maanviljelijä, sillä vain häneltä saat oikeat ohjeet löytääksesi paikalle. Vaikka et olekaan pinnamies itse, haluaisit kuitenkin ehdottomasti päästä näkemään tämän eksoottisen linnun. Jos pelkää leimautumista bongariksi, voit tiedustella maanviljelijältä reitin, jolla pääset tarkkailemaan lintua sellaisesta paikasta, etteivät muut sinua huomaa. Mutta ensiksi sinun on pääteltävä, kuka on maanviljelijä. Jos suoriudut tehtävästä alle seitsemässä minuutissa, ehdit vielä nähdä harmaakalastajan. Tässä tiedot, joilla selviää maanviljelijän henkilöllisyys:

1. Pinna-Turunen asuu Turussa.
2. Biologian opettaja asuu tarkalleen Turun ja Helsingin puolivälissä.
3. Bongari-Lahtisella on elämänpinnoja 287.
4. Biologian opettajan lähin naapuri, eräs bongaaajista, on saanut kaasan tasan kolme kertaa enemmän elämänpinnoja kuin biologian opettaja. Kritiikki hänellä silti on ollut jopa lujempi.
5. Hesanen voittaa kalastajan kädenväännössä mutta ei tikanheitossa.
6. Pinnamies, jolla on sama nimi kuin biologian opettajalla, asuu Helsingissä.

KUKA ON MAANVILJELIJÄ ?

Ratkaisu tehtävään löytyy sivulta 52.

RARITEETIT 1979

OLLI TENOVUO

Taasen ompi vuosi vierähtänyt ja käsissäsi on harvinaisuus-katsaus v:lta 1979. Tuo vuosi voidaan kirjata aikakirjoihin varsin hyvänä lintuvuotena mitä rariteetteihin tulee, sillä lukuisat olivat ne aamut joina lintumiesten autokolonnat li-puivat onnellisen enätietoisien odotuksen vallassa kohti kovan luokan lajin oletettua olinpaikkaa. Näiden yleisiksi nähtävyyk-siksi muodostuneiden suurharvinaisuuksien lisäksi oli myös mo-nien vähemmän harvinaisten lajien esiintyminen poikkeukselli-sen runsasta, mainittakoon esimerkkeinä kattohaikara ja iso-lokki. Toki mukean mahtuu myös pettymyksiä, ainakin jänkäsirri-ristä, pohjantikkaa ja koskikaraa voitaneen pitää sellaisina. Massavaelluksia ei ollut, ehkä subteellisesti runsain esiinty-minen vaelluslajeista oli varpuspöllöllä.

Tällä kertaa on katsausta ollut omiaan paisuttamaan se, että ensimmäistä kertaa mukana ovat myös Jurmon ja Vänön lintuase-mien havainnot, tosin muutamien lintuasemilla "yleisten" harvinaisuuksien osalta yhteenvedonomaaisesti. Mielestäni tämä uu-sittu menetelmä on parempi koska näin saa yhdestä katsauksesta entistä paremman kuvan lajin esiintymisestä alueella, ovathan useiden lajien kohdalla lintuasemien ulkopuoliset havainnot hyvinkin vähälukuisia.

Eräissä lajeissa on muitakin kuin lintuasemahavaintoja joudut-tu yhdistelemään sopivaksi katsotulla tavalla jottei tästä muu-tenkin väkisin luettelomaiseksi muodostuvasta jutusta tulisi vallan lukukelvoton. Valitettavasti näin suuresta materiaalista on ainakin minun kyvyilläni erinomaisen vaikeaa saada synty-mään sellainen katsaus, jota voisi lukea kuin romaania ikään, etenkin kun käytettävissä oleva tila asettaa omat rajoituksensa. Toteuttamiskelpoiset ehdotukset tämän ongelman suhteen ovat läm-pimästi tervetulleita.

Pääpiirteiltään katsauksessa noudatettu käytäntö vastaa edellis-ten vuosien vastaavaa mitä tulee esim. havaintopaikan ja havain-noitsijoiden ilmoittamiseen. Lajivalikoima on entinen ja Rari-teettikomitean alaisuuteen kuuluvat harvinaisuushavainnot ovat taas erillään katsauksen lopussa. Edellisen katsauksen löydät Ukulin numerosta III/79.

Havainnoitsijat:

P.Aalto (PA), V.Aaltonen (VA), U-M.Ahlopuro (UMA), T.Arell (TA), O.Arjamaa (OA), M.Arola (MA), S.Aspelund (SA), H.Aunio (HA), R.Baarman (RB), B.Blomqvist (BB), H.Ekblom (HE), K.Elo (KE), M.Eloranta (ME), J.Grönlund (JG), M.Grönroos (MG), T.Grönroos (TG), E.Gustaffson (EG), J.Hakala (JH), E.Halsinaho (EH), E.Haukioja (EHa), J.Heinonen (JHé), V.Heinonen (VH), E.Hellman (EHe), J.Helstola (JHel), H.Hilke (HH), T.Hiltunen (TH), A.Holmiluoto (AH), M.Hovila (MH), J.Hoviseppä (JHo), R.Hyvönen (RH), I.Häkkinen (IH), P.Inkinen (PI), I.Isotalo (II), T.Ivaska (TI), R.Jauhiainen (RJ), E.Joutsamo (EJ), R.Kaartinen (RK), S.Kallio (SK), A.Kalliola (AK), O.Kanerva (OK), M.Kapanen (MK), E.Karhilahti (EK), H.Karhu (HK), J.Karhumäki (JK), A.Karlin (AKa), O-P.Karlin (OPK), V-M.Karlin (VMK), L.Karlson (LK), R.Karlson (RKA), P.Kauppi (PK), A.Ketola (AKe), E.Ketola (EKe), J.Kirjonen (JKi), O.Kivivuori (OKi), J.Komi (JKo), K.Koponen (KK), H.Kormano (HKo), P.Korvenoja (PKo), I.Koskinen (IK), P.Kurki (PKu), A.Kuusela (AKu), K.Kuusisto (KKu), A.Laakso (AL), H.Laakso (HL), M.Laaksonen (ML), P.Laaksonen (PL), H.Laiho (HLA), P.Laihonen (PLa), H.Laine (HLai), Ja.Laine (JL), Jo.Laine (JoL), R.Laine (RL), T.Lainio (TL), M.Lauren (MLa), E.Lehikoinen (EL), Ha.Lehto (HLe), He.Lehto (HeL), J.Lehto (JLe), R.Lehtonen (RLe), R.Lemmetyinen (RLem), S.Leevelahti (SL), T.Lindroos (TLi), J.Lindström (JLi), A.Linna (ALi), P.Loivaranta (PLo), R.Lumio (RLu), J.Lunden (JLu), J.Lähteenoja (JLä), K.Malkki (KM), K.Malmsten (KMa), T.Missonen (TM), V.Multala (VM), H.Mäenpää (HM), T.Mäntynen (TMä), E.Nikunen (EN), T.Numminen (TN), H.Nurmi (HN), Juh.Nurmi (JN), Juk.Nurmi (JNu), Ta.Nurmi (Tnu), Ti.Nurmi (TiN), A.Ojala (AO), P.Oksanen (PO), J.Orava (JO), H.Pakkala (HP), S.Pekkala (SP), R.Peltola (RP), V.Peltola (VP), M.Peltonen (MP), R.Penttinen (RPe), T.Perkonen (TP), J.Piha (JP), V.Piirola (Vpi), H.Päivärinta (HPä), R.Pönni (RPö), E-M.Rantala (EMR), H.Rantanen (HR), T.Rauhala (TR), I.Rauvola (IR), A.Rivasto (AR), M.Rousi (MR), L.Saari (LS), M.Saarinen (MS), Jo.Saario (JS), Ju.Saario (JuS), H.Salmi (HS), K.Salmi (KS), O.Salmi (OS), T.Salmi (TS), J.Salo (JSa), R.Salo (RS), J.Salonen (JSal), K.Salonen (KSA), R.Saranto (RSA), K.Savonen (KSav), P.Segersvärd (PS), H.Seppälä (HSe), P.Siitonen (PSi), N.Simberg (NS), A.Stenroos (AS), J.Sundell (JSu), J.Suomela (JSuo), B.Suominen (BS), O.Suominen (OSu), T.Suominen (TSu), A.Suoranta (ASu), S.Sällylä (SS), M.Tamminen (MT), R.Tammivaara (RT), M.Paneli (MTa), E.Tarponen (ET), J.Tenovuo (JT), O.Tenovuo (OT), R.Tenovuo (RTe), I.Tiittanen (IT), J.Toukola (JTo), K.Tuominen (KT), A.Tötterström (AT), A.Uotila (AU), J.Uotila (JU), M.Valta (MV), M.Valtari (MVA), J.Valtola (JV), J.Varrela (JVa), H.Velmala (HV), L.Velmala (LV), A.Vienonen (AV), P.Vihanta (PV), P.Virrankoski (PVi), J.Virtanen (JV), Ka.Virtanen (KV), Ki.Virtanen (KVi), J.Vuorinen (JVu), T.Vuorisalo (TV), V.Vänskä (VV), J.Wessman (JW), P.Zetterberg (PZ) = 177 havainnoitsijaa

Useimmissa Jurmon havainnoissa ei ole ollut tiedossa ketkä saarelläolijoista ovat nähneet linnun ja tällöin on havainnoitsijakohta jätetty tyhjäksi. Laittakaapa siis vastaisuudessa kaavakkeeseen nimikirjaimet alle tärkeimpiin havaintoihin.

Lyhenteet: m = muuttava, p = paikallinen, k = koiras, n = naaras, Rui = Ruissalo. Kuntalyhenteet takakannessa.

Ole ystävällinen ja informoi mahdollisista virheistä kirjoittajaa/arkistonhoitajaa. Ja sellaiset v.-79 havainnot jotka eivät ole tässä katsauksessa ovat tietysti yhä tervetulleita arkistoon.

Kaakkuri, *Gavia stellata*

Vuoden ensimmäinen kaakkuri tavattiin 17.4. Utöissä (JHel). Seuraavat havainnot ovatkin jo toukokuulta, Kustavissa 6.-20.5. yht. 20 muuttavaa, Mietoistenlahdella 15.5. 1 N (EL), Utöissä 13.5. 1 m (AR) ja Pyhämaan Pampurinniemiessä 19.5. 9 m (HKO). Kevätmuuttohavaintoja löytyy vielä Jurmosta ajalta 21.5.-6.6. yht. 9 m. Pesintään viittaavia havaintoja ovat kolme Suomensjärven havaintoa: 3.5. alkaen 1 pari Johdesuo, 30.5.-1.6. 1 pari Kakarlampi ja 3.5.-1.6. 2-4 yks Lahnajärvi (RPe). Kaakkurilla on myös yllättävää kesäsiintymistä: 27.6. 1 juv Jurmossa, 2.7. 1 m Ku, Kaurissalo (SK), 7.7. 1 p Jurmo (OK), Johdesuon parin pesintä tuotti tuloksen, 24.7. 2 ad 1 pull (OKi). Syysmuuttohavaintoja vähän: 22.8. 1 m Ku, Anavainen (RTe), 22.9. 1 m Py (HPä), 29.9. 1 m Kus, Anavainen (OT, RTe), 24.10. 2 m Jurmo ja 27.10. 1 Jurmo. Kaksi talvehtimiseen viittaavaa havaintoa: 10.11. 1 p Ke, Strömman (JHel, AR, JLu) ja 17.12. 1 p Jurmo.

Pikku-uikku, *Podiceps ruficollis*

Esiintyi jälleen vakiopaikallaa Turun sataman alueella: 28.3. ja 2.4. 1 yks Hirvensalon puoleisella rannalla (OS, TV). Ruissalon sillan luona 1 yks 21.-29.10. (JHel ym) ja mahdollisesti sama vielä 29.11. (RKA).

Merimetso, *Phalacrocorax carbo*

Alkuvuoden havainnot ennen huhtikuuta yhtä lukuunottamatta kaikki Korppoosta, tämä yksi havainto on 20.2.-3.3. 1 ad Tai, Kaitainen (RTe ym). Jurmosta 1.1. 3 m ja 6.1. 1 m. Muut havainnot Utöistä ajalta 4.1.-31.3. yht. 26 päivältä havaintoja, päiväsummat yhteenlaskettuina 111 yks, maks. 3.2. 25 yks (JHel ym). Huhti-toukokuun summat Utöistä 80 yks (16 pnä, viim. 1.5.) ja Jurmosta 50 yks (4 pnä, viim. 2.5.). Selvästi normaalia niukempi esiintyminen siis. Muut kevätmuuttohavainnot: 21.4. 10 p Kor, Gyltö (JHel), 27.4. 2 m Dr, Vänö (JT, OT), 28.4. 5 m Pai, lahti (HK, JKi), 28.4. 2 m Par, Attu (EG, RP, VP), 28.4. 25 m Mi, lahti (Tnu, AR), 1.5. 1 m Tu, Rauvola (MG, AKu, KKu), 4.5. 1 m Kus, Laupunen (JS), 6.5. 1 m Mi, lahti (OT ym), 13.5. 3 m Kus, Isokari (EL ym), 16.5. 3 Tu, Airisto (?), 19.5. 1 m Py, Rihtniemi (RSA), 27.5. 1 juv Dr, Köpmanškär (AV ym). Kesähavaintoja kolme kpl: 2.7. 2 Jurmo, 11.7. 1 Kus, Vähä-Hauteri (RTe) ja 25.7. 1 p Kus, Harun (JT). Elo-marraskuusta niukasti havaintoja Jurmoa lukuunottamatta: 1.8. 1 m Dr, Kolaskär (JL), 25.8. 1 m + 1 p Kor, Utö (HLe, HeL), 21.9. 1 Tu, Airisto (HeL), 11.11. 2 Kor, Aspö (TLi). Jurmosta k.o. ajalta päiväsummat ynnättyinä 260 yks (32 hav.pv), paras päiväsumma 27.10. 61 yks. Joulukuulta runsaasti havaintoja: Jurmo yht. 197 yks, muualta yht. 20 yks.

Harmaahaikara, *Ardea cinerea*

Keväältä yht. 8 havaintoa: 8.4. 1 p Sa, Halikonlahti (TP, Vpi, KVi), 13.-14.4. 1 p Pai, lahti (HA, JKi, HKo), 14.4. 1 p Tu, Rauvola (JKo, JV) ja samana päivänä 1 ad Halikonlahdella (HA, HKo), 21.4. 1 m Ha, Lehtiniemi (JSu, KVi), 7.5. 1 p Paimionlahdella (JHel ym), 13.5. 2 p Sä, Kiviniemi (PLO) ja 14.5. 1 m Mietoistenlahdella (RSA). Kesäkuulta ainoa havainto Rymättylän Riiaisissa jossa 10.-20.6. 1 p (JW). Syysesiintyminen alkoi heinäkuun lopulla, ensiksi Halikonlahdella jossa 26.7. 1 p (HA, HKo), sitten 27.7. 1 S Kar, Kyrö (OPK, VMK) ja 29.7. 1 E Kus, Kuuskari (JT). Halikonlahti lienee seudun paras harmaahaikarapaikka, syyshavaintoja kertyi tällä erää yht. 13 päivältä ajalta 26.7.-20.9., maksimimäärä 5 yks 18.8. (HA, HKo). Myös Paimionlahdella tavattiin paljon harmaahaikaroita, ajalla 25.8.-6.9. maks. 5 yks (PA ym). Maininnan arvoiset havainnot ovat lisäksi 7 yks: n parvi Iniön Kolkosta 18.8. (ET) ja 5 yks Dragsfjärdin Sunnanävikeniltä 1.8. (JD). Muut havainnot kunnittain ajalta 1.8.-22.9.: Kor 5 yks, Ke 2 yks, Tu 3-4 yks, Nau 1 yks, Kus 3 yks,

My 3 yks, Mi 1 yks, Ra 1 yks, Py 2 yks ja In 4 yks. Vuoden viimeinen harmaahaikara nähtiin 28.9. Halikon Viurilanlahdella muuttavana (JSu, KVi).

Kaulushaikara, Botaurus stellaris

Ensimmäinen pulloonpuhaltelija näyttäytyi jo 13.4. Turun Rauvolanlahdella (JTo). Vanhoilla tutuilla asuinpaikoillaan laji näyttäytyi seuraavasti: Paraisten makeanvedenaltaalla ajalla 10.5.-18.6. max. 3 ääntelijää ja Taivassalon Kolkanaukolla 26.4.-17.6. 1 ääntelijä. Vakituksia oleskelupaikkoja olivat myös Paimionlahti jossa 1 p 3.5.-3.6. sekä Lemun Oukkulanlahti jossa tavattiin pesivä pariskunta 5.5.-23.8. (MS). Lemusta tulee myös kolme muuta havaintoa: Monnoisissa 15.4.-7.7. 1 k, Ruohoisenmaalla 12.5. 1 äänt. ja Tenholassa 12.5. 1 äänt. (MS).

Muut havainnot: 25.-28.4. 1 p Sau, Tapila (MV), 13.-27.5. 1 p Sä, Makarlanjärvi (Plo), 16.-30.5. 1 p Ry, Riainen (JW), 5.6. 1 äänt. As, Louhisaari (MS), 20.6. 1 p Sä, Laukanlahti (Plo). Paraisten Mustfännön havainnot lienevät samoja lintuja kuin makeanvedenaltaan.

Vielä mielenkiintoinen syyshavainto: 10.8. 2 yks lennossa N Ke, Smedaböle (JL).

Kattohaikara, Ciconia ciconia

Tällä lajilla oli poikkeuksellinen kevätesiintymisen huhtikuussa, tosin osa seuraavista havainnoista saattaa koskea samoja lintuja. Paikkakuntalaiset olivat nähneet kevään ensimmäisen kattohaikaran Yläneen Uusikartanossa 28.3. Seuraavat yksilöt ilmestyivät 31.3. jolloin tavattiin Liedon Vintalassa 1 ad muuttavana (IK ym), mahdollisesti sama lintu oleskeli Liedon Suopohjassa 31.3.-1.4. Kustavin Pleikilässä 31.3.-2.4. oleskelleelle linnulle kävi heikosti sillä se kuoli nälkään (JoL ym). Lehtitiedon mukaan oli paikallinen kattohaikara Dragsfjärdin Sunnanalla 3.-4.4. ja 3.4. tavattiin myös Paimion Vistassa 1 yks (LV). Mahdollisesti sama lintu näyttäytyi 4.4. Paimion Fuilassa (RJ, JKl). Muuttavia kattohaikaroita tavattiin 5.4. 1 yks Hiittisissä (HV) ja 6.4. 1 yks Lövon kalliolla, molemmat paikathan sijaitsevat Dragsfjärdissä ja molempien lintujen muuttosuuntana oli pohjoinen. Halikonlahdella tavattiin paikallinen kattohaikara 10.-11.4. (KV ym), luultavasti sama yksilö oli paikalla vielä 15.4. (UMA). Kevään viimeinen tavattiin Marttilassa 29.-30.4. (?/AKa).

Kesältä yksi havainto: 6.7. 2 yks NW Kar, Kyrö (Reijo Laine). Syyshavaintoja ei yhtään.

Mustahaikara, Ciconia nigra

Suurinpiirtein normaalimäärä eli kaksi havaintoa: 13.6. 1 Säkylän Huovinrinteellä (JLi) ja 25.8. 2 ad NE Rymättylässä (JLu).

Pikkujoutsen, Cygnus columbianus

Normaali kevätesiintymisen - syksyisin lajia nähdään yllättävän niukasti Turun seudulla.

Mietoistenlahdella oleskeli 5-6 yks 28.4.-7.5. (TLY). Paimionlahdella tavattiin 1 m joutsenparvessa itään 24.4. (JKl). Yksi paikallinen yksilö tavattiin 5.5. sekä Taivassalon Kolkanaukolla (JLu, TNU, AR) että Halikonlahdella (OT ym).

Ainoa syyshavainto 27.10. Mietoistenlahdella jossa 3 ad (HeL).

Tundrahanhi, Anser albifrons

Edellisiltä neljältä vuodelta yht. 12 havaintoa, nyt yksi: 27.10. 2 juv SE Nau, Kopparholm (TLi, HPä, RSA)

Tundra-/kiljuhanhi, Anser albifrons/erythropus

Vapunpäivänä 1 m merihanhiparvessa Kor, Utö (VA, HeL, HS) ja 12.5. 1 yks ENE Jurmossa.

Sepelhanhi, Branta bernicla

Sepelhanhen kevätmuutto oli keväällä -79 poikkeuksellisen runsas Turun seudulla, normaalistihan lajia nähdään vain yksittäisiä parvia. Ensimmäinen havainto jo 2.5. Utöstä 25 m E (VA). Ennen varsinaista päämuuttoa vielä yksi havainto Lemun Monnoisista: 12.5. 2 m W (MS).

Päämuutto tapahtui toukokuun 26. päivän tienoilla ja päänäyttämönä Dragsfjärdin kunta: 24.-26.5. Dragsfjärdin eteläisessä saaristossa yht. n. 2972 muuttavaa, huippupäivänä 26.5. 2590 m E, suurimmassa parvessa n. 800 yks (AV ym). Samana päivänä nähtiin myös Dragsfjärdin Sunnanävisenillä n. 1030 m (Jo).

Toukokuun puolella tavattiin myös lähempänä sisämaata muutamia parvia: 26.5. 25 m Halikonlahdella (KVi), 27.5. Paimionlahdella n. 100 m N (TNU, JLu, IR) ja n. 50 kiertelevää (OKi) sekä 29.5. Halikon Jokiniemessä n. 100 m (OKi).

Kesäkuun puolella vielä viisi havaintoa: 2.6. 151 m NE Dr, Ekhamm (RP, VP), 2.6. 130 m Sa, Halikonlahti (IT), 4.6. 50 m NW Tu, Sheil (AR), 5.6. 6 m Jurmossa sekä yksinäinen myöhästelijä 27.6. myös Jurmossa paikallisena.

Syyshavaintojakin kertyi normaalia runsaammin. Ensimmäinen parvi 8.9. 60 yks matkaamassa W, parvi havaittiin sekä Hirvensalossa (HeL) että Ruissalossa (TM). Jurmossa 2 yks paikallisena 18.-26.9. (AV ym). Syyskuussa vielä 30.9. 80 m Ruskon Kullavuorella (JHel, AR). Lokakuun havainnot keskittyvät kuun lopulle: Jurmossa 13.-26.10. max. 16 paikallista, Loimaan keskustassa 17.-18.10. 1-2 p (RT), 20.10. ilm. sama 40 yks:n parvi Turussa sekä keskustassa Puistokadulla (HLe, HeL) että Pitkäsälmen rannalla (JHel, AR, KSA) ja 27.10. 1 p Pyhämäalla (JHel, JLu, KSA). Viimeinen havainto 6.11. 1 m SSE Tu, Pitkäsalmi (PL).

Valkoposkianhi, Branta leucopsis

Myös valkoposkella tavallista parempi vuosi, neljänä edellisenä vuotena max. 4 havaintoa vuodessa.

Keväthavaintoja viisi: 26.4. 60 m NE Utössä (HeL, JLe, KV), 25.5. 2 yks Paimionlahdella (TLi) ja 17 m Halikonlahdella (ALi ym), 26.5. 6 m Dr, Rööri (AV ym) ja 5.-6.6. 2 p Jurmossa.

Syyshavaintoja alkaen 16.10. jolloin 2 p Jurmossa. Päämuutto ilm. 17.-18.10. jolloin Jurmossa yht. 240 m kolmessa parvessa (OKi). Myös Kemiön Bollbergetillä 18.10. 31 m (JL) ja Halikonlahdella 18.-21.10. 6 p (KVi). Jurmossa edelleen 19.-22.10. päivittäin paikallisia yksilöitä max. 95. Ruissalon sillan luona 1 p 20.-23.10. (HKO ym) ja Raisiomaalla 28.10. 1 yks (EHe, AU). Myös valkoposkianhan viimeinen yksilö tavattiin 6.11., jolloin 1 p Jurmossa.

Kanadanhanhi, Branta canadensis

Alkuvuoden talvihavaintoja Kemiön Strömmalta 25.2. 57 p (AK ym) sekä Turun satamasta 27.2. 17 p ja 3.3. 10 p (VM).

Keväthavainnot: 21.4. 6 Naa, Luonnonmaa (JS), 28.4. 1 p Ry, Aasla (LS ym), 1.5. 1 yks Jurmossa (AO), 13.5. 3 yks Sä, Salmi (Plo), 19.5. 1 pari Sau, Rajalahti (AV ym) ja 27.5. 4 yks Sä, Kaukosalo (Plo).

Syksyiltä kolme havaintoa: Jurmossa 1 p 4.-21.8., 19.8. 4 ad 10 juv Sä, Finnar (HE) ja 15.9. 1 yks Jurmo (HL). Joulukuussa pyöri Turussa Ruissalon-Pansion alueella kanadanhanhia, suurin kerralla nähty määrä 32 yks.

Ristisorsa, Tadorna tadorna

Laji tuntuu runsastuvan vuosi vuodelta. Jurmon ohella melko vakituinen nähtävyyksi laji on Utössä ja Vänössä. Jurmosta keväthavaintoja 11.4. alkaen max. 20 yks 29.4. Utössä havaintoja 10.4.-6.5. yht. 9 yks. Vänössä 1 pari 28.4. (JT, OT) sekä 19.-20.5. (MS, KT, JVa), 19.5. lisäksi yksinäinen koiras.

Muut keväthavainnot: 1.-2.5. 1 p Halikonlahdella (KVi ym), 4.5. 1 m NW Naa, Luonnonmaa (JuS), 6.5. 1 m NW Paimionlahdella (JLu), 12.-13.5. 1 pariskunta Dr, Örö (JG), 19.5. 2 m S Py, Rihtniemi (RSa), 19.5. 1 m S Py, Pampurinniemi (HA, HKo) ja 22.5. 5 p Kor, Örskär (AV ym).

Kesähavainnot vain Jurmossa jossa 19.8. saakka havainnot, ainakin yksi poikue.

Syyshavainnot neljä: 26.8.-4.9. 1 p Halikonlahdella (HK ym), 30.8. peräti 11 yks parvi WNW Tu, Shell (AR), 1.-5.9. 1 juv p Tu, Rauvola (PKo, KSA) ja 21.9. 1 yks Nau, Bergham (VA, HeL).

Harmaasorsa, Anas strepera

Nykyisin aivan vakituinen nähtävyys keväisillä merenlahdilla, nyt viisi havaintoa.

29.4. 1 k Mietoistenlahdella (OS), 6.5. 1 k Paimionlahdella (JLu, TNU, AR), 12.-15.5. 1 pari Lemun Monnoisissa (MS), 12.5. 2 k Tai, Rantalanlahti (EL), 12.5. 1 pari Mietoistenlahdella (MG, HeL) ja samalla paikalla vielä 14.5. 1 k (JKi).

Kyhmyhaahka, Somateria spectabilis

Vuodelta -79 kolme havaintoa + yksi RK:n alaisuuteen kuuluva josta ei ilmoitusta ole tehty.

Korppoon Utössä 10.-15.4. 1 p koiras (JHel ym), toinen keväthavainto Nauvon Berghamista 8.5. 1 koiras (TLi).

Talvihavainto Jurmossa jossa 17.-18.12. ja 26.-31.12. ilmeisesti sama naaraspukuinen lintu (PI ym).

Allihaahka, Polysticta stelleri

Kaikki havainnot joulukuulta: Jurmossa 17.12. 1 koiras koskeloparvessa ja 18. sekä 21.12. 2 naaraspuk. Kustavin Isokarista 26.12. 1 n-puk. ja 26.-27.12. 1 vaihtopuk. koiras (HK).

Haarahaukka, Milvus migrans

Tavallista runsaammin havainnot eli 7 kpl.

Keväällä seuraavasti: 5.5. 1 ad muuttavana sekä Turun Yo-kylässä (OKi) että Paimionlahdella (JKi), olisiko sama lintu. Jurmossa 12.5. 1 m N ja Lemun Oukkulassa 24.5. 1 ad SE (KK, RLU).

Kesäkuulta kaksi havaintoa: 5.6. 1 m As, Livonsaari (RLu) ja 29.6. 1 p Tai, Kolkanaukko (HK).

Syyskesäitä vielä yksi havainto: 18.8. 1 p Kus, Laupunen (ASu).

Maakotka, Aquila chrysaetos

Alkuvuodelta kolme talvihavaintoa: ruokintapaikoilla 27.1. 1 ad (huom!) Houtskärissä ja 4.2. 1 juv Kustavissa, lisäksi 17.2. 1 yks Rymättylän Heinäisissä (JU).

Kevätmuuttohavainnot viisi kpl: 25.3. 1 m N Rauvolanlahdella (JHel ym), 12.4. 1 juv Vahdon Rehtisuolla (TA), niinkään 12.4. 1 juv m Paimionlahdella (JKi), 16.4. 1 subad ENE Utössä (HLe) ja 28.4. 1 juv N Mietoistenlahdella (AR ym).

Syysmuutto poikkeuksellisen runsas. Ensimmäiset yksilöt 23.9. Kus, Kiparluoto (?) ja 30.9. 1 m S Mietoistenlahdella (TLi). Vänössä 1.10. 1 m W (KT) ja Dragsfjärdin Lövössä 3.10. 1 m (JL). Päämuutto huipentui 6.-7.10.: 6.10. 2 m Tai, Kolkanaukko (VA, HeL, AR), 1 m Py, Seljänvuori (HKo ym), 2 juv m As, Livonsaari (RLu) sekä Kustavissa 4 m parvessa Anavaisissa (RTE) ja 1 juv m Kaurissalossa (SK). Seuraavana päivänä eli 7.10. 1 juv m Vehmaalla (HeL, TNU, AR) ja muut havainnot tulevatkin sitten Kustavista, jossa viidessä eri havaintopisteessä tavattiin yht. 11 yks, eri yksilöitä ilm. ainakin 9.

Muut syysmuuttohavainnot: 20.10. 1 juv Kus, Anavainen (RTE), 23.10. 1 subad Jurmossa, 27.10. 1 yks Kus, Kuuskari (JT), 31.10. 1 juv. Dragsfjärdissä sekä Lövössä että Kasnäisissä (TLi), 3.11. 1 juv m

Kus, Kuuskari (JT) ja 1 subad. Jurmossa (JLe), 10.11. 1 m Sau, Tapiola (JHel, JLu, AR), 9.11. 1 Nau, Nötö (TLi ym), 18.11. 1 Lok, Varanpää (HPä).

Talvehtimiseen viittaavia havainnot kolme: 26.11. 1 p juv Perniössä (HE), 2.12. 1 juv Kustavissa ruokintapaikalla (RTE) ja 8.12. 1 yks Pöytyällä (?).

Kilju-/pikkukiljukotka, Aquila clanga/pomarina

Ainoastaan yksi havainto: 20.5. 1 kiertelevä yks Lai, Otajärvi (ASu)

Merikotka, Haliaetus albicilla

Havaintoja varsin runsaasti eli yht. 116 kpl. Seuraavassa ainoastaan laskettu havaintojen yhteismäärä kunnittain sekä esitetty muutama mielenkiintoisin havainto.

Yhteenvedot kunnittain: Kustavi 45, Korppoo 25 (joista 17 Jurmossa), Dragsfjärd 11, Houtskär 8, Nauvo 8, Turku 7, Rymättylä 3, Lemu 2, Mietoinen 2, Lokalahti 1, Merimasku 1, Yläne 1, Iniö 1 ja Kemiö 1. Suurin päiväsumma 4.3. Houtskärissä 5 yks ruokintapaikalla (TI ym). Kustavin Kaurissalossa 25.3. 4 muuttavaa yks (SK), neljän yksilön päiviä myös Jurmossa 23.10. sekä Kustavin Kuuskarista 6.10. (JT, OT). Sisämaahavainnoista edelleen puutetta, ainoa tulee Yläneeltä jossa 1 juv 13.1. (JG).

Muuttohaukka, Falco peregrinus

Havaintomäärä tuntuu olevan vuosittain suhteellisen vakio eli noin viisi. Pesintään viittaavia havainnot ei aikoihin.

Nyt neljä havaintoa: 30.3. 1 yks Tu, Rauvola (RP8), 7.4. 1 ad n muuttavana N Mer, Villivuori (VM), 14.5. 1 yks NW Tu, Yo-kylä (TLi), 7.10. 1 m Pö, Kurjenrahka (AKA ym).

Muutto-/tunturihaukka, Falco peregrinus/rusticolus

Ainoa havainto 13.5. Kustavin Isokarista jossa muuttava yksilö (EL ym)

Niitty-/arosuhaukka, Circus pygargus/macrourus

Kolme havaintoa: 1.6. 1 n-puk W Jurmossa, 2.6. 1 n-puk SE Dr, Ekhamn (RP, VP) ja 21.-23.9. 1 n-puk Paimionlahdella (TLi ym).

Riekkö, Lagopus lagopus

Selvästi tavallista niukemmin havainnot, vuonna -78 kertyi havainnot viisitoista, nyt vain yksi. Lieneekö väheneminen todellista? 7.10. 5 yks Pöytyän Kurjenrahkalla (AKA ym).

Luhtakana, Rallus aquaticus

Kanta yhä aallonpohjassa verrattuna 70-luvun alkuvuosiin.

Nyt kaikki havainnot touko-kesäkuulta: 9.-22.5. Rauvolanlahdella 1-2 yks (MG, JKi), 12.5. ja uudelleen 20.5.-11.6. 1 ääntelijä Rymättylän Aasialuodolla (LS), 15.5. 1 yks Paimionlahdella (JKi), 3.6. 1 k Kus, Laupunen (ASu), 5.-20.6. havainnot Paraisten makeanvedenaltaalta ainakin 2 eri yksilöstä ja 6.6. 1 k Kii, Omenajärvi (RK, KVi). Yhteensä siis 8 eri yksilöä.

Ruisräkkä, Crex crex

Tällä lajilla selvästi normaalia parempi vuosi, edellisiltä neljältä vuodelta yht. 21 havaintoa, nyt 14 kpl.

Toukokuulta kaksi havaintoa: 27.5. 1 narisija Kiskon Kavastolla (HK) ja 29.5. peräti kolme ääntelijää Kiskon Toijassa (OKi). Muut havainnot kesä-heinäkuulta: 1.6.-12.7. 1 yks Ke, Ekniemi (JL), 4.6. 1 k Sa, Pettik (KVi ym), 4.-5.6. 1 k Ry, Aasia (LS), 5.6. 2 k Kis, Kirkkojärvi (BKe), 12.6. 1 k Yl, Uusikartano (RM), 12.-18.6. 1 p Kii, Omenajärvi (PSi, KVi), 15.6.-2.7. 1 yks Li, Avik (JHel ym), 16.6. 1 yks Turku (JLu), 20.6.-17.7. 1-2 koirasta niinkin ulkoisaaristossa kuin Dragsfjärdin Örössä (JG), 9.7. 1 Mietoistenlahdella (HA, HKo), 9.7. 1 k Halikossa (IT) ja viimeinen 25.7. ääntelijä Karinaisten Kyrössä (OPK).

Luhtahuitti, Porzana porzana

Tälläkin rantakanalla kohtalaisen hyvä vuosi. Ensimmäinen havainto 8.5. Paimionlahdelta (JKi). Turun Pihlajaniemessä huittaili yksi yksilö 11.5.-5.6. (AlI ym). Toukokuulta vielä kaksi muuta havaintoa: 13.-15.5. 1 k Paimionlahdella, sama kuin ed.? (VP ym) ja 14.5. 1 k Paraisten Nilsbyvikenillä (HeL). Kesäkuulta neljä havaintoa: Paraisten Mustfännössä 5.-10.6. max. 4 yks (MLa ym), läheisellä Gräggöleträskillä 5.6. lisäksi 1 k (Rka,ET), Kiikalan Omenajärvellä 15.6. 1 k (PSi,JSu,KVi) ja Paraissilla vielä makeanvedenaltaalla 18.6. 1 k (HK). Heinäkuultakin vielä neljä havaintoa, kyseessä ilmeisesti pesimättömiä kierteleviä koiraita: 3.7. 1 k Lok,Hakolanjärvi (EN), 15.7. 1 k Dr,Örö (JG) ja 28.7. 1 k Paimionlahdella (JHel) sekä 22.7. 1 Turun Rauvolanlahdella (JTo).

Liejukana, Gallinula chloropus

Esiintyminen ollut viime vuosina melko tasaista, nyt yllättävänä seikkana se että Rauvolanlahdelta ei ainuttakaan havaintoa. Kiikalan Omenajärvellä tavattiin jo 6.5. peräti 5 ääntelijää (IT). Seuraava havainto Taivassalon Kolkanaukolta 12.5. jossa 2 yks (HeL,OS). Muut toukokuun havainnot: 13.5.-16.6 1-2 yks Turun Pihlajaniemessä (HeL,ALi,VM), 21.5. 1 p Ry,Aasla (LS) ja 28.5.-10.6. Paraisten makeanvedenaltaalla max. 3 yks (TV ym). Salon Halikonlahdella tavattiin 1 yks 10.6. (IT), 13.8. (JHel) sekä niinkin myöhään kuin 5.10. (nuori lintu) (KVi). Rymättylän Riittiönjärvellä onnistunut pesintä: 5.8. 1 ad 6 juv (AU,JU), 13.8. poikasia jäljellä enää 4 (PVi).

Heinäkurppa, Gallinago media

Kohtalaisen runsas esiintyminen eli kuusi havaintoa. Kevään ainoa havainto Vänöstä jossa 19.-20.5. 1 p (MS,JVa). Korppoosta tulee yllättävä kesähavainto: Rosklaxissa 29.6. 1 yks (OKi). Loput syyshavainnot: Raisionlahdella 9.-20.9. 1 p, 16.9. kuitenkin toinenkin yksilö (JHel ym), Ruissalossa Rantatiellä 22.9. 1 juv (JHel,AR), 1.10. Lemun Oukkulassa 1 yks (MS) ja 7.10. tuotiin Korppoosta kuollut yks TY:n kokoelmiin.

Pulmussirri, Calidris alba

Kaikki havainnot Jurmosta, sieltäkin vain neljä kpl: 25.5. 1 yks Etelälahdella, 18.9. 2 yks (EH,JHe,JSuo), 27.9. 1 yks ja 13.10. 3 yks.

Isosirri, Calidris canutus

Kevätmuutosta neljä havaintoa: ensimmäiset jo 19.5. 2 yks Jurmossa, seuraavana päivänä havaittiin Kustavin Kuuskarissa 1 m N (JT). Jurmossa 5.-7.6. 1-2 p, päämuutto lienee tapahtunut 9.6. jolloin Turun Vuoksenniskalla havaittiin 45 yks:n parvi matkalla ENE (JHel, TNu,AR). Syysmuutto alkoi 24.7. jolloin Jurmossa havaittiin 2 yks (JS). Muut havainnot Jurmosta ajalta 4.8.-5.10. yht. 11 päivänä, eri yksilöitä n. 20. Jurmon ulkopuoliset syysmuuttohavainnot: 28.7. 3 ad Kus, Työmies (OT,RTe), 10.-14.8. 1 p Halikonlahdella (KK,RLu ym), 23.-26.8. Utössä yht. 3 yks (HLe,HeL), 2.9. Kustavin Iso-Hauterissa 3 juv ja Työmiehessä 1 juv (OT,RTe) ja 6.9. Halikonlahdella 1 yks (AU).

Merisirri, Calidris maritima

Alkuvuoden ainoa havainto sekä ainoa havainto Jurmon ulkopuolelta tulee Korppoon Utöstä jossa 11.1. 1 p (R.Lahtinen). Jurmossa syksyn ensimmäiset 3.10. jolloin 2 p. Seuraavat alkaen 6.11. vuoden loppuun, paras päivä 29.12. jolloin 35 p.

Kuovisirri, Calidris ferruginea

Keväältä ei ainuttakaan havaintoa. Syysmuuton ensimmäiset jo 1.7. jolloin Halikonlahdella 5 yks (KVi). Lähes kaikki havainnot joko Jurmosta tai Halikonlahdelta, Jurmossa ajalla 8.7.-28.9. havaintoja 17 päivältä, parhaana päivänä 1.9. 4 yks, yhteenlaskettu yksilömäärä n. 25. Halikonlahdelta havaintoja ajalta 1.7.-23.9. yht. 16 päivältä, paras päivä 14.7. jolloin peräti 17 yks (JHel ym), yht. ehkä n. 50 yks. Muut havainnot: 19.7. 3 Utössä (KSA), 19.8. 2 m Airistolla (AR), 22.-28.8. Rauvolanlahdella max. 14 yks (PL), 23.-27.8. Utössä yht. 5 yks (HLe,HeL) ja vuoden viimeinen havainto tulee Mietoistenlahdelta jossa 29.9. 1 yks (EJ,OKi).

Jänkäsirriäinen, Limicola falcinellus

Hyvin niukka vuosi ainakin edelliseen verrattuna jolloin 17 havaintoa, nyt vain viisi. Näistä neljä kesäkuun alun päämuuttopäiviltä: 3.6. tavattiin Paimionlahdella 2 p (ME) ja Raisionlahdella 12 p (ET), 5.6. 1 m Jurmossa ja 6.6. 1 yks Halikonlahdella (JH). Syysmuutolta vain yksi tieto: Utössä 21.-26.8. yht. 5 yks (HLe,HeL).

Keräkurmitsa, Eudromias morinellus

Tyypillisesti lajia ei tavata kuin Jurmossa ja sielläkin luettava harvinaisuudeksi. Nyt ainoa havainto 9.9. 1 p Jurmon Lounaisriutalla (JS).

Mustapyrstökuiri, Limosa limosa

Poikkeuksellisen hyvä vuosi eli 11 havaintoa. Yhtä lukuunottamatta kaikki huhti-toukokuulta. Ensimmäinen tavattiin Halikonlahdella 22.4. (VPi,JSu,KVi), 24.4. tavattiin mustapyrstökuiri sekä Utössä (SK) että Mietoistenlahdelta (JL). Raisionlahdella 1 p 26.4. (AU) ja Sauvon Tapilassa 1 p 29.-30.4. (AKu,KKu). Toukokuulta viisi havaintoa: 6.-10.5. 1 p Väs,Galtarby (JL), 10.5. 1 p Paimionlahdella (JKi), 16.5. 1 p Halikonlahdella (KVi), 17.5. 1 m NE Mietoistenlahdella (JKi) ja 25.5. 1 yks lähti Rauvolanlahdelta NE (MG). Kesältä yksi havainto: 19.7. 1 p Utössä (KSA). Utön havaintoja lukuunottamatta siis kaikki merenlahdilta.

Vesipääsky, Phalaropus lobatus

Tällä lajilla kevät- ja syysmuutto ajoittuvat lähes päällekkäin. Kevätmuuttajiksi tulkittavia havaintoja ajalta 20.5.-12.6. ja syysmuuttohavaintoja aikaväliltä 22.6.-26.8. Ensimmäinen kevätavainto tehty siis 20.5. ja tulee Laitilan Ota-järveltä missä 1 p (ASu). Jurmossa tavattiin 21.5. jo 7 lintua (KK,RLu). Toukokuulta vielä kaksi muuta havaintoa: 24.5. 3 m Lemun Oukkulassa (KK,RLu) ja 30.5. 1 p Halikonlahdella (KVi). Muita kevätmuuttohavaintoja 7 kpl: 2. ja 4.6. Jurmossa 1 p, 3.6. 1 m Kus,Laupunen (ASu), 6.6. Halikonlahdella 11 p (PO), 8.6. Rauvolanlahdella 7 p (HeL), 10.6. Halikonlahdella vielä 4 p (KVi) ja 12.6. Suomusjärven Aneriojärvellä 2 p (PSi). Jurmon syysmuuttohavainnot ajalta 22.6.-14.8. yht. 19 päivältä, parhaana päivänä 7.7. 15 yks, yht. n. 30 yks. Halikonlahdelta neljä syysmuuttohavaintoa: 8.7. 9 p (JLu), 14.7. 7 p (JLu), 22.7. 3 p (JLu,AU) ja vielä 26.8. 1 p (JHel,HK). Muualta ainoa havainto 18.8. 1 m Turun Isoheikkilässä (HLe).

Leveäpyrstökihi, Stercorarius pomarinus

Kaksi kevätmuuttohavaintoa: 20.5. 1 m N Kustavin Kuuskarissa (JT). 27.5. 1 m S Dragsfjärdin Rööriässä (JLä,AV)

Isolokki, Larus hyperboreus

Poikkeuksellisen runsaasti havaintoja alkuvuodesta, erityisesti runsas esiintyminen huhtikuussa yllättävää. Neljältä edelliseltä vuodelta yht. 10 havaintoa, nyt peräti 14 kpl. Tammikuulta vain kaksi havaintoa, molemmat Utöstä jossa 7.1. 1 ad. (HLe ym) ja 9.1. 1 juv. m (JHel). Helmikuunkin ainoa havainto tulee Utöstä: 19.2. 1 juv (JHel). Maaliskuussakin vasta kaksi havaintoa ja nekin Utöstä, 11.-14.3. 1 juv. p (JHel) ja 30.3. 1 juv. m E (SK). Huhtikuussa sitten jo seitsemän havaintoa nyt eri puolilta rannikkoa: 10.4. 1 juv. m Vänössä (NS,OT), 19.4. 1 juv Utössä (HLe), 21.4. 1 juv m Utössä (OS ym) sekä 1 m SW Dragsfjärdin Lövässä (JLu,TNu, AR), 26.4. 1 yks Ruissalon Kukkarokivellä (RKA), 27.4. 1 juv. m E Paimionlahdella (JKI) ja 28.4. 1 m E Naantalien Luonnonmaalla (JS). Vielä toukokuun puoleltakin yksi havainto: 1.5. 2 juv. p Halikonlahdella (KVi ym). Loppuvuodesta normaalisti vain yksi havainto: 16.12. 1 juv. Naantalien satamassa (JHel ym).

Pikkulokki, Larus minutus

Kohtalaisen runsas esiintyminen, runsaasti havaintoja etenkin toukokuulta ja nimenomaan Halikonlahdelta, missä 10.-29.5. missä useana päivänä 1-3 juv paikallisena. Ensimmäinen havainto lajista tulee Jurmosta vapunpäivästä jolloin 2 ad 1 juv, seur. päivänä vielä 1 ad. Piikkiönlahdella niinkään 2.5. 2 p (JH). Muita toukokuun havaintoja: Utössä 3.5. 3 m (OS,TV), Rauvolanlahdella 4.-9.5. ilm. kolme eri yksilöä (MG,VP ym), Pyhämaan Vähävainiossa 5.5. 4 p (HA,HKO,HLa), Mietoistenlahdella 6.5. 2 ad p (ET ym) ja 11.5. 1 p (JHel,KSa,HV), 6.5. 1 juv. p Kus,Laupunen (ASu), Raisionlahdella 1 juv. sekä 11.5. (KK, RLu) että 22.5. (AR) ja Paimionlahdella 29.5. 1 ad 1 juv (JKI). Vanhalla pesimäpaikalla Laitilan Otajärvellä 19.-20.5. 17-18 yks (ASu), 3.6. kuitenkin vain 1 yks (MV). Kesäkuulta äsken mainitun lisäksi kaksi havaintoa: 2.6. 1 juv. Raisionlahdella (KK) ja samana päivänä erikoinen muuttohavainto Kustavin Laupusista jossa 2 ad S (ASu). Heinäkuulta jo useita havaintoja: Halikonlahdella 14.-22.7. max. 15 yks, eri yksilöitä kuit. ilmeisesti n. 30 (JHel ym), Särkisalon Finnarissa 13.7. 1 yks ja 22.7. 2 yks (HE), Jurmossa 19.-25.7. 1-2 juv. ja Utössä 19.7. 1 ad m (KSa). Elo- ja syyskuulta molemmilta yksi havainto: 19.8. 2 p Jurmossa (HSe) ja 1.9. 1 juv Kustavin Anavaisissa (OT,RTe). Yllättäen kaksi talvihavaintoakin, molemmat tehty 29.12. jolloin Nauvon Lökhölmässä 1 juv. (RSa) ja Jurmossa 1 ad.

Mustatiira, Chlidonias niger

Keväällä vakituinen nähtävyys Salon Halikonlahdella, muualta viisi havaintoa. Halikonlahden kevähavainnot ajalta 17.5.-13.6., muina päivinä 1 yks paitsi 17.5. 3 (HK) ja 18.5. 5 (JSu,KVi). Vuoden ensimmäinen kuitenkin 15.5. Dragsfjärdin Ekhamnissa jossa 1 ad m SE (JL). Muut kevähavainnot: 19.5. 1 p Lai,Otajärvi (ASu), 25.5. 2 p Paimionlahdella (TLi), 2.6. 1 ad p Raisionlahdella (KK) sekä 2 yks Jurmon Haahkasaarella. Heinäkuulta yksi havainto: 11.7. 1 p Halikonlahdella (IT).

Pikkutiira, Sterna albifrons

Esiintymiseltään tasaisen harvinainen, nyt kolme havaintoa: 17.7. 1 ad Ruskon Lähteenmäellä (PL), 12. ja 15.8. 1 yks Turun Vuoksenniskalla (JHel ym) ja samalla paikalla vielä 28.8. 1 ad (HLe,HeL).

Etelänkiisla, Uria aalge

Yksi havainto kuten kahdelta edelliseltäkin vuodelta: 21.5. 1 m SE Nauvon Borstöissä (JLä).

Turturikyihky, Streptopelia turtur

Tyypillinen lintuasemalaji, nyt vain kaksi havaintoa asemien ulkopuolelta. Keväthavainnot: Jurmossa 22.5.-2.6. seitsemänä päivänä havaintoja, 2.6. n. 5 yks, muuten 1-2 yks. Utössä 2.6. 2 p (TNu,AR). Houtskärin Järvisissä 7.6. 1 yks (SA,SP). Heinäkuulta kolme havaintoa: 8.7. 2 yks Paimionlahdella (JHel), 12.7. 1 p Vänössä (KT) ja 14.-15.7. 1 p Jurmossa (EL). Elokuultakin kaksi havaintoa: Jurmossa 14.-17.8. 1 p (HM,HSe) ja Utössä 22.8. 1 juv. (HLe).

Turkinkyihky, Streptopelia decaocto

Lajin runsastuminen ainakin Turun seudulla tuntuu pysähtyneen. Turun Yliopistonmäen lähiympäristöstä havaintoja ympäri vuoden, alkuvuodesta max. 2 yksilöstä, loppuvuodesta max. 7. Raision tehtailla niinkään havaintoja sekä alkuvuodesta, runsaimmillaan 10 yks 2.1. (JHel) että loppuvuodesta jolloin max. 16 yks. Muut havainnot: 21.1. 1 yks Raision Ristimäessä (HK), 12.3. 1 ad Tu,Halinen (VM), 1.4. samoin 1 yks Halisissa (?), 9.4. 1 yks Mynämäen keskustassa (TLi) ja samoin 22.4. (ET). Yläneellä 1 p 24.-25.5. (MP) ja ainoa ulkosaaristohavainto Utöstä 1.6. 1 p (TNu,AR). Syksy puolelta neljä havaintoa: 8.8. 1 juv. Tu,Virusmäentie (JVu), 29.8. 1 p Tu,Halinen (VM), 28.9. 1 m Ra,Vaisaari (HPä) ja 3.11. 2 p Ra,Kervola (HPä).

Streptopelia sp.

23.5. 1 p Kor,Örskär (AV)
5.6. 1 yks Jurmossa

Hiiripöllö, Surnia ulula

Alkuvuodesta vain kaksi havaintoa: 20.1. 1 p Vehmaan Yrjänänmäellä (BS) ja 17.3. 1 yks Liedon keskustassa (TLi). Loppuvuodesta pieni vaelluksentapainen. Ensimmäinen havainto poikkeuksellisen aikaisin eli 24.8.-2.9. 1 p Utössä (HLe,HeL). Seuraavat vasta lokakuulta: 24.10. 1 yks kuulla kupsahti lennettyään Turun Teknillisen oppilaitoksen ikkunaan (RH) ja 27.-29.10. 1 p Lemun Mannerjärvellä (JHel ym). Maaraskuulta jo viisi havaintoa: 3.11. 1 yks Suomensjärven keskustassa (HKO), 10.11. 1 p Pi,Tuorla (JLu,AR), 10.-11.11. 1 p Paimionlahdella (TA,JLu,AR), 25.11. lähtien vuoden loppuun 1 yks Ruissalossa Kartanon maisemissa (JHel ym) ja 30.11. 1 p Raision Paikkarissa (ASu). Joulukuulta vain yksi uusi havainto: 9.12. 1 yks Köyliössä (EHa).

Tunturipöllö, Nyctea scandiaca

Tammikuulta tulee epämääräinen tieto että suuri valkea olisi oleskellut Turussa Yo-kylän lähistöllä, näkijää ei ole tiedossa. Muut havainnot joulukuulta Jurmosta, 5.-18.12. yht. 5 yks.

Varpuspöllö, Glaucidium passerinum

Melko runsaasti havaintoja sekä tammi-maaliskuulta että loka-marraskuulta, tuntuu kuin laji olisi runsastunut viime vuosina. Tammikuulta kaksitoista havaintoa: 1.1. 1 Kaa,Ala-Lemu (RLe), 2.1. 1 Tu,Mustamäentie (?/EL), 3.1. 1 Ra,Kuloinen (TS), 13.1. 1 Ruissalossa verkosta (JLi), 14.1. 1 Vahto (TNä), 19.1. 1 Su,Lahnajärvi (KK), 20.1. 1 Lok,Varanpää (HPä) ja 1 Ra,Upalingontie (JHel), 21.1. 1 Ruissalon Nonkapirtillä (AKa ym) ja 1 Yl,Savojärvi (EK) sekä vielä 1 p Laitilan Pehtjärvellä (HA,HKO) ja 27.1. 1 Paimiossa (?). Helmikuulta vain yksi havainto: 25.2. 1 Paraisilla (HN). Maaliskuulta tulee viisi havaintoa: 9.3. 1 Tu,Koivula (EL), 17.3. 1 Naa,Luonnonmaa (JS) ja 2 p Perniön asemalla (?/SS), 19.3. 1 Piikkiössä (?/AKa) ja 22.3. 1 Rymättylän Aasilalla (LS). Huhtikuulta kaksi soidinhavaintoa: 4.-7.4. 1 k Kor,Kölingby (SA,SP) ja 8.4. 1 k Ry,Nuikko (SA,SP). Lisäksi tieto että Koski Tl:ssä ke-

väällä kolme reviiiriä (AKA,OPK,VMK).
 Syksyn ensimmäinen havainto 9.10. 1 yks Nousiaisten Pappilassa (RSa).
 Ruissalossa tavattiin loka-joulukuussa useasti varpuspöllöjä, eri yksilöitä ilmeisesti n. kuusi.Havainnot muualta: 20.10. 1 Nauvo (?), 21.10. 1 Ra,Ihala (?), 26.10. 1 Mar,Relosta (?/EL) ja Sa,Vanutehtaanmäki (KV), 27.10. 1 Kus,Kuuskari (JT), 28.10. 1 vihelsi Raisionlahdella (HK,TLi), 1.11. 1 Kis,Toija (RKA), 3.11. neljässä paikassa: Le,Mannerjärvi (JHel ym), Naa,Luonnonmaa (JuS), Sa,Pelttilä (PKo) ja Ra,Paikkari (HPä),Marraskuun havaintoja vielä 11.11. 1 Piikkiössä ohikulkutien varrella (AU), 18.11. 1 p Kustavin Anavaisissa, sama ilm. vielä 1.12. (Rte) ja 25.11. 1 p Ra,Kuloinen (BS).
 Joulukuultakin vielä seitsemän havaintoa: 3. ja 18.12. 1 p Veh,Niinijärvi (ASu), 7.-15.12. 1 p Kus,Kaurissalo (SK), 9.12. 1 Tu,Kaksikerta (HeL), Tu,Moikoinen (EMR,KSav) ja Tu,Hirvensalo (VH), 10.-12.12. 1 p Mas,kko (HKO) ja 17.12. 1 Tu,Pansio (HKO).

Kuningaskalastaja, Alcedo atthis

Laji ei ole vielä noussut aallonpohjastaan talven 75/76 jälkeen.Nytkin vain yksi havainto: 18.4. 1 yks istuskeli katiskan päällä Rymättylän Aaslalla (AL).

Harjalintu, Upupa epops

Normaalin niukasti havaintoja.
 Paimiossa Kevolan tienhaarassa lennähti 1 yks tien yli 27.4. (KK), Nauvon Seilissä 1 p 6.5. (?) ja Jurmossa 4.6. "mäherisi" harjalintu verkon alapaulassa Männikössä (MK,LK,JHel).
 Syksyiltä yksi havainto: 1.10. 1 yks Vänön nummella (KT).

Valkoselkätikka, Dendrocopos leucotos

Jälleen vain yksi havainto tästä katoavasta lajista: 29.9. 1 koiras Pyhärannassa (BJ,OKi), kyseessä lienee vaelteleva yksilö.

Pohjantikka, Picoides tridactylus

Ennätyksellisen vähän eli kolme havaintoa, v.-78 sentään havaintoja kertyi 30!
 7.1. 1 n Kus,Kaurissalo (SK), 21.1. 1 n Tu,Hirvensalo (MS) ja 25.9. 1 k Tu,Uittamo (PL).

Tunturikiuru, Eremophila alpestris

Ainoa alkuvuoden havainto Utöstä jossa 2.2. saakka 1 paikallinen yksilö (JHel ym).
 Halikonlahdella 21.10.-1.12. 1-3 paikallista, ilm. kyseessä koko ajan samat linnut (HKO ym).Jurmossa neljä havaintoa: 22.10. 2, 24.10. 1 m, 17.11. 2 p ja 1. sekä 7.-8.12. 3 p.
 Havainnot muualta: 9.11. 1 p Tu,Vuoksenniska (PL), 10.11. 1 p Tu,Shell (RL), 1.-8.12. 1 p jälleen Vuoksenniskalla (TLY) ja 18.12. 1 k Raision Kerttulassa (BS).

Kuhankeitäjä, Oriolus oriolus

Totuttuun tapaan muutama havainto.
 Ensimmäinen Jurmossa 25.5., ilm. juv koiras.Rymättylän Aaslalla 28.5. 1 k (LS) ja 29.5. Jurmossa 1 n-puk.
 Muut havainnot kesäkuun puolelta: 1.6. 1 k Su,Lahnajärvi (RP), 6.6. 1 p Naa,Luonnonmaa (JuS); 7.6. 1 k Ho,Västerö (JLu), 19.6. 1 k Ruissalon Luonnonsuojelualueella (RLem ym) ja 20.6. 1 k Dr,Örö (JG).

Pähkinähakki, Nucifraga caryocatactes

Melko runsaasti havaintoja, suuri osa koskenee kuitenkin paikallista kantaa.
 Ensimmäinen havainto vasta 21.3. jolloin Gyltössä 1 p (JG), ilm. sama yksilö näyttäytyi saarella myös huhti-toukokuussa (JHel).Huhtikuulta vielä yksi varsin yllättävä havainto: 28.4. 1 yks m NW Jurmossa.

Toukokuulta neljä havaintoa: 4.5. 2 yks Ry,Aasla (LS), 8.5. 1 yks Tu,Yo-kylä (TLi), 22.5. 1 yks Ry,Aasla (LS) ja 26.5. 1 yks Nau,Högsar (SA).
 Kesäkuulta jo 9 havaintoa: 5.-28.6. eri puolilla Nauvoa ja Korppoota yht. 8 yks, mm. 2 lentopoikasta Nauvon Druckiksessa 15.6. (SA,SP), 7.6. Houtskärissä 2 yks Järvisissä (SA,SP) ja 1 yks Västerössä (JLu) ja 13.6. äänt. Ry,Aasla (LS).
 Heinäkuun ainoa havainto 22.7. 1 p Kor,Retaisträsk (OKi).
 Kustavin Kaurissalossa 1 p 2.8.-11.10. (SK) ja saman pitäjän Anavaisissa 1 p 12.-17.8. (Rte).Elokuulta vielä 7 muuta havaintoa: 6.8. 2 yks Nau,Kirjais (SA), 18.8. 1 p In,Kolko (ET), 19.8. 1 yks Nau,Vinappa (SA), 20.8. 1 yks Sau,Kokkila (JS), 25.8. 4 m Dr,Lövö (JHel), 25.8.-18.9. 1-4 p Kor,Gyltö (JG) ja 26.8. 1 yks Tu,Hirvensalo (JHel).
 Loppuvuoden havainnot: 1.9. Pyhämaalla ilm. vaeltavia 5 yks (HA,HKO,HLA), Korppoossa 2.9. yht. 3 yks (JHel,AR,KSa), Kustavin Kuuskarissa 8.-22.9. yht. 2-4 yks (JT,OT), 9.9. 1 m Lokalahdella (HPä), 17.9. 3 yks Tu,Terhotie (JVu), 23.9. 2 yks Kaa,Piispanristi (AKA,JVu) ja mahdollisesti samat linnut suuntaan W Turun Kaarningolla (PL) sekä samana päivänä vielä matkalla Nauvo-Turku laivalla yht. 11 yks (VA,Hel).
 Turun Hautausmaalla 27.9. 1 (HeL), Rauvolanlahdella 4.10. 1 p ja 6.10. 3 m 2 p (PL), Jurmossa rengastettiin 5.10. 1 yks (RKA ym), Kustavin Finnholmissa 6.10.1 p (HPä), 7.10.-25.11. 1-2 p Pi,Rajalanmäki (TA), 12.10. 1 yks Kus,Kivimaa (Rte), 24.10. 1 yks N Kus,Ruoni (HK), 3.11. 1 m Tu,Halinen (TM), 18.11. 1 yks Tu,Yo-kylä (IH), 22.11. 1 p Tu,Yomäki (HeL) ja vuoden viimeisenä 30.12. 1 yks Nau,Meljärs (SA).

Pyrstötiainen, Aegithalos caudatus

Ennen lokakuuta vain kaksi havaintoa: 13.1. 5 yks Ruissalon luonnonsuojelualueella (RL) ja 7.4. 1 yks Vehmaan Koskella (TS).
 Lokakuusta alkaen sitten kohtalaisen runsaasti havaintoa, vaelluksena kuitenkin suhteellisen vaatimaton.Ensimmäinen havainto 9.10. jolloin 11 yks Kemiön Strömmällä (JL).Sen jälkeen yksilömäärät kuukausittain: lokakuu 308, marraskuu 248 ja joulukuu 75.Osa yksilöistä saattaa tietenkin olla samoja.Jurmossa pyrstötiaisia tavattiin 19.10.-11.11. välisenä aikana, parhaana päivänä 22.10. 40 yks.Muuten runsaimmin havaintoja Turusta, Kustavista ja Rymättylästä.

Koskikara, Cinclus cinclus

Hyvin niukasti havaintoja, lienevätkö jääneet pohjoisemmaksi.
 Alkuvuodesta viisi havaintoa: 27.1. 2 p Lai,Pehtjärvi (HA,HKO,MT), 31.1. 1 p No,kko (RSa), 8.2. 1 p Dr,Bodbacken (JL), 27.2. Laitilan Pehtjärvellä enää 1 yks (JL,RL) ja 2.3. 1 yks Ke,Strömma (JL).
 Loppuvuodesta kolme havaintoa marraskuulta: 1.11. 2 yks Kiskossa sekä Toijassa että Kärkelässä (RKA), Muurlan Pikkurytkössä 20.11. 2 p ja 28.11. 1 p (PSi).

Sepelrastas, Turdus torquatus

Yhtä havaintoa lukuunottamatta kaikki lintuasemilta.Havaintoja yhteensä seitsemän: 22.4. 1 n-puk Vänössä (JVa), 24.4. 1 k Utössä (JLe, KV), 6.5. 1 k rengastettiin Jurmossa (PLa,TM,JSa), 10.5. 1 p Turun Rauvolassa (MG,TNu,AR), 12.5. 1 n-puk Kustavin Isokarissa (EL ym), 13.-14.5. 1 p Jurmossa (BB,OKi) ja 19.5. 1 k Vänössä (MS).

Mustaleppälintu, Phoenicurus ochruros

Tästäkin lajista lintuasemien ulkopuolelta vain yksi havainto.Utössä havaintoja 27.3.-7.5. väliseltä ajalta yht. 22 päivänä, yhteensä ainakin 3 koirasta ja 2 naaraspuk. (JHel ym).Vänöstä kolme havaintoa: 21.4. 1 n-puk. (JVa), 27.4. 1 n-puk. (JT,OT) ja 19.5. 1 n-puk. (MS).
 Dragsfjärdin Örössä 2.5. 1 koiras (JG), Turussa vanhalla paikalla Vartiovuorenmäellä 2.6. 1 p (MS) ja Jurmossa 5.5. 1 n-puk. (PLa,TM,JSa).Kesältä vielä yksi havainto: Utössä 16.6. 1 yks (HLe).

Kirjokerttu, Sylvia nisoria

Lajin esiintyminen eteläisessä saaristossa on vieläkin varsin huonosti tunnettua, nytkin lähes kaikki havainnot Jurmosta tai Vänöstä. Ensimmäinen havainto suhteellisen aikaisin eli 17.5. jolloin 1 yks rengastettiin Jurmossa (RH). Jurmon muut kevätkesän havainnot ajalta 21.5.-7.6. jolloin kymmenenä päivänä yht. n. 12 yks. Vänössä ens. yks 19.5. (MS, JVa), 26.-27.5. jo 20 p (KT).

Muut kevät havainnot: 2.6. 1 p Utössä (TNU, AR), 7.6. 3 laul. k Ho, Västerö (JLu) ja 10.6. 1 juv. k Pi, Vähäjärvi (OKi).

Kesähavaintoja neljästä paikasta: Jurmossa 23.6. 1 p (JKi), Korp-poon Prästgårdissa 26.6.-22.7. 1 pari jolla 5 poikasta (OKi), Dragsfjärdin Örössä 7.-12.7. 1 p (JG) ja Vänössä 11.-15.7. 4-5 p (KT). Syysmuutolta kaksi havaintoa: Jurmossa 14.8. 1 juv (HSe, HM) ja 24.8. 1 juv rengastettiin Turun Pansiossa (EL ym).

Idänuunilintu, Phylloscopus trochiloides

Kohtalaisen hyvä vuosi, yhteensä 12 havaintoa. Sisämaasta vain yksi havainto. Ensimmäinen yksilö havaittiin 19.5. Dragsfjärdin Vänössä (JVa). Seur. 22.5. 1 laul. k Jurmossa (KK, RLu), jossa laulava koiras myös 25.5. (SL, JN) ja 28.5.

Muut havainnot: 23.5. 1 k Nau, Stenskär (EL, JS), 25.5. 1 k Dr, Kuggskär (AV ym) ja Le, Monnoinen (MS), 26.5.-22.6. 1-2 laul. k Nauvon Meljärsträskin luona (SA), 28.5. 1 k Ry, Aasia ja samalla paikalla myös 10.6. (LS), 15.6. 1 k Pert, Juvankoski (KVi) ja 17.6. vielä yllättäen 2 la. k Nauvon Storlandetissa (OA).

Pikkusieppo, Ficedula parva

Kevät havaintoja ajalta 12.5.-4.6., ensimmäinen 12.5. Dragsfjärdin Öröstä (JG). Jurmon kevät havainnot ajalta 17.5.-2.6., parhaimpina päivänä 21.5. 5 yks, yht. ehkä n. 20 yks. Vänössä 18.-20.5. parhaana päivänä 5 yks (MS, KT, JVa). Muut kolme kevät havaintoa: 27.5. 1 Dr, Köpmanskär (AV ym), 29.5. 1 juv. k Yl, Pukkipalo (IH, EL) ja 2.-4.6. 1 juv. k Ha, Viurila (KVi ym).

Kesähavaintoja yksi: 24.6. 1 laul. k Mi, Saari (BS, TS).

Syksyltä havaintoja vain Jurmosta ja Utöstä: Jurmossa 9.9.-9.10. havaintoja kuutena päivänä yht. 4-6 yks, Utössä 22.9. 2 n-puk. ja 23.9. 7 n-puk (VA, HeL).

Sepelsieppo, Ficedula albicollis

Ensimmäinen havainto ja ainoa Jurmon ulkopuolelta: Dragsfjärdin Örössä 12.5. 1 koiras tervaleppälehdoissa (JG). Jurmosta havaintoja 19.5.-2.6., eri yksilöitä yhteensä 6-8 ja kaikki koiraita, 28.5. ja 1.6. saarella oli kaksi yksilöä. Kaksi rengastettiin (RKA ym).

Pikkuvarpunen, Passer montanus

Turun Satamassa 1.-20.1. 1-4 yks p (JHo ym), Naantalinnin Satamassa 2.1. 2 yks (JHel, JLi) ja 19.1. 3-4 yks Turun Topinojan kaatopaikalla (ET). Helmikuulta yksi havainto Salosta: 26.2. Sahrnkadulla 2 yks (AH).

Muut havainnot Jurmosta ja Utöstä: Jurmossa 28.4. 1 p, 9.5. 1 p, 12.5. 1-2 p ja 13.5. 1 p sekä Utössä 11.5. 1 p ja 2.6. 1 p (TNU, AR).

Nokkavarpunen, Coccothraustes coccothraustes

Kohtalaisen runsaasti vuonna '79. Tammi-helmikuulta yllättäen ei ai-nuttakaan havaintoa, maaliskuulta yksi: 12.3. 1 yks Kaarinan Kuusis-tossa (RJ).

Huhtikuulta jo viisi havaintoa: 12.4. 1 p Tu, Satava (ENR, KSav), 22.4. 1 yks Jurmossa (JuS), Vänössä 22.-23.4. 2-3 yks (JVa), 25.4. 1 n p Utössä (OS ym) ja 29.4. 1 p Turussa Hämeenkadulla (VM).

Toukokuulta runsaasti havaintoja Jurmosta ajalta 9.5.-20.5., yleensä 1-2 yks:stä mutta 9.5. 3 yks. Kustavin Isokarissa 13.5. 1 yks (EL ym) ja Vänössä 19.5. 1 n (MS, JVa).

Kesäkuulta yksi havainto Jurmosta 2.6. 1 yks.

Syksyltä seitsemän havaintoa: 27.9. 1 yll. Turun Artukaisissa (RKA), 9.10. 1 ad. p Kus, Kaurissalo (SK), 14.10. 1 p Rymättylä (JLu) ja 2 p Tu, Pansio (HKO), 3.11. 1 p Kus, Kiparluoto (JLu, AR), 21.11. 2 p Tu, Ispoinen (PL) ja 24.11. 1-2 yks Turussa Väärälhonttiellä (RS, TS).

Vuorihemppo, Carduelis flavirostris

Havaintoja tammikuulta kolmesta paikasta: Turun Topinojan kaatopaikalta 18.1. 5 yks (JH), Turun Vuoksenniskalla 21.-28.1. 2-5 yks (JHel ym) sekä Raision keskustassa 29.1. peräti 31 yks:n parvi (HPä). Syyspuolen ensimmäiset linnut havaittiin lokakuun lopussa: 28.10. 1 yks Turun Satamassa (HF) ja 31.10. 1 yks Dragsfjärdin Rosalassa (TLi).

Marras-joulukuulta neljä havaintoa: 10.11. 1 p Halikonlahdella (JHel, JLu), 18.11. 1 Lok, Pihlavanankari (HPä), Vuoksenniskalla 3-6 p ajalla 9.-16.12. (PL ym) ja Topinojalla 31.12. 4 yks (JH).

Tundraurpiainen, Carduelis hornemanni

Tämä laji on ollut viime vuodet varsin kadoksissa.

Nyt kaikki havainnot marras-joulukuulta: Halikonlahdella marras-kuussa seuraavasti 10.11. 1 (AR), 25.11. 1 (RKA, KVi) ja 29.11. 2 (JLu). Joulukuussa 9.12. 1 Ruissalon veneveistämöllä, samoin 28.12. (PL), 15.12. 2 yks Turun Vuoksenniskalla (VM), 1 yks Turun satamas-sa (VM) ja 1 yks Turun Jalostajalla (JHel, AR) sekä vielä 29.12. 1 yks Utössä (KSA).

Taviokuurna, Pinicola enucleator

Alkuvuodesta joitakin rippeitä edellisyksyn pienestä vaelluksesta, yhteensä viisi havaintoa: 1.1. 1 yks Jurmossa (HLe, PS), 21.1. 8 p Pyhamaan Pampurinniemiessä (HA, HKO), 3.2. 3 k 1 n Särkisalon Vähä-maalla (HE), 4.2. 4 k 4 n Särkisalon Tessvärissä (HE) sekä yllät-tävän suuri parvi eli n. 60 yks Kaarinan Veitenmäessä 13.2. (JO). Loppuvuodelta yksi ainukainen havainto: 16.12. 1 yks Turun Mikko-lanmäellä (JG).

Isokäpylintu, Loxia pytyopsittacus

Talvi 78/79 oli käpylinnuille poikkeuksellisen edullinen ja tästä johtuen etenkin alkuvuoden havaintoja runsaasti.

Pesälöytöjä Merimaskun Villivuoresta jossa 5 pesää (VM) ja Kustavin Anavaisista jossa yksi nelimunainen pesä (OT, RTE) sekä vielä yksi pesivä pari Lemun Monnoisissa (MS).

Tammikuun havaintoja on kaksi: Turun Hirvensalossa 13.1. 1 k 3 n (MS) ja Yläneen Savojärvellä 21.1. 3 yks (EK). Helmikuun ainoa ha-vainto Naantalinnin Särkäsalmelta jossa 25.2. pariskunta (HK). Ruissalon Saaronniemiessä tavattiin 1 pari 3.3. (TM) ja Rymättylän Aasalta runsaasti havaintoja ajalta 21.3.-15.6., mm. 22.5. n. 16 yks (LS).

Huhtikuussa 9.4. 1 n Muurlan Myllymäessä (PSi) ja 28.4. 1 p Kusta-vin Anavaisissa (RTE).

Touko-kesäkuulta runsaimmin havaintoja: em. pesimäpaikkojen lisäksi 17.5. 1 pari Dr, Lövä (JL), 20.5. 1 pari Yl, Kaukosuo (NV) ja 2 yks Ry, Mäensyrjä (JU), 21.5. 2 p Dr, Kasnäs (AV ym), 27.5. 2 p Dr, Köpmanskär (AV ym), 2.6. 3 juv. Ry, Heinäinen (JU) ja samana päivänä Jurmossa rengastettiin yksi naaras (RKA ym), Jurmossa 3.6. 4 p, 10.6. 1 pari Ke, Ängviksbergen (OPK, VMK, HLai) ja vielä 16.6. 10 yks Kemion Mainiemiessä (IT).

Heinä-, elo- ja syyskuulta kultakin kaksi havaintoa: 2.7. 1 pari Ra, Haunistenallas (TS), 26.7. ain. 2 yks Mer, Rautuinen (VM), 12.8. 2 p Korppoo (JLu), 25.8. n. 20 yks Kor, Gyttö (JG), 8.-9.9. 6 p Kus, Kuuskari (JT, OT) ja 13.9. 1 k Tu, Paaskunnanmäki (VM). Loppuvuoden havainnot kaikki Jurmosta jossa 3.10.-10.11. havain-toja kuutena päivänä yht. 33 yksilöstä.

Kirjosiiplikäpylintu, Loxia leucoptera

Melko runsaasti havaintoja, elokuussa selvää vaellusta. Alkuvuodesta yksi talvihavainto: 24.2. 1 k Turun Hirvensalossa (MS). Hieman yllättäen huhti-toukokuulta kolme havaintoa: 3.4. 1 k iso-käpylintuparvessa Mer, Villivuori (VM), 15.5. 1 k Lemun Monnoisissa (MS) ja 19.5. 1 pariskunta Ruissalon Kolkassa (AU, JU). Ensimmäiset vaeltajat heinäkuun lopussa: 26.7. 1 yks käpylintuparvessa Mer, Rautuinen (VM) ja 28.7. ain. 2 k 2 n Ry, Heinänen (AU, JU). Elokuussa havaintoja Jurmossa ajalta 4.-19.8. yht. kahdeksalta päiväältä, eri yksilöitä ehkä n. 40. Utössä 5.-7.8. yht. 14 yks (AR). Elokuun puolelta havainto vielä Kustavin Kaurissalosta jossa 24.8. 2 yks (SK) sekä 19.8. 1 yks havaittu Airistolla (AR). Syyskuulta kolme havaintoa: 9.9. 1 m SW Dr, Lövä (JHel, KSA), 20.9. 1 p Jurmossa (AV) ja 28.9. 1 m Turussa Yliopistonmäellä (HLe, HeL). Loka- ja marraskuulta yksi havainto: 4.10. 1 m E Vänössä (AS, KT, JVi) ja 10.11. 6 m W Jurmossa.

Pohjansirkku, Emberiza rustica

Lajia pesinee alueellamme enemmän kuin on luultu. Ensimmäinen havainto 6.5. 1 laul. k Mi, Hietämäki (KK, RLu). Toukokuulta vielä viisi muuta havaintoa: 7.5. 1 laul. k Mu, Kairasuo (PSi), 8.5. 1 m N Paimionlahdella (JKi), 12.5. 1 p Isokarissa (EL ym) ja 1 n Jurmossa, 20.5. 1 pariskunta + laul. koiras Yläneen Kajavaojalla (MV). Kesäkuulta kaksi pesimiseen viittaavaa havaintoa: 1.6. 1 yks Pö, Vähärähkä (MTa) ja 3.-5.6. 1 pari Loi, Eksysuo (OSu). Syksyiltä kaksi havaintoa Jurmossa, jossa 21.9. 1 p (AV) ja 23.9. 1 naaras.

Loppuhuipentumana jälleen suurharvinaisuudet eli RK:n alaisuuteen kuuluvat havainnot. Tällaisia tehtiin v.-79 tavallista enemmän. Tässä esitetty lista on jälleen valitettavan puutteellinen, sillä tähän ryhmään kuuluvia havaintoja on jätetty ilmoittamatta seuraavista lajeista: jääkuikka sp., flamingo, lyhytnokkahanhi, pikkukiljuko (2 hav.), tunturihaukka, niittysuohaukka (2 hav.), punajalkahaukka, lampiviklo (2 hav.), pikkukajava, pikkuhuitti, mehiläissyöjä, isokirvinen ja lähetetty mutta vielä käsittelemättä on yksi havainto hippiäsuunilinnusta. Lähitulevaisuudessa on tarkoitus laatia katsaus RK:n hyväksymistä Turun alueen harvinaisuuksista kautta aikojen joten toivon mukaan em. havainnot saadaan siihen mukaan.

Kapustahaikara, Platalea leucorodia

Tämä latuskanokka seikkaili Raision-Turun maastossa 26.-30.10. ja olipa ilm. sama lintu nähty muutamaa päivää aiemmin Ahvenanmaalla. Tietävästi ensimmäisenä linnun havaitsi T. Lammes 26.10. illan- suussa lennossa Raision yllä, mutta varsinaisen hälytyksen otus sai aikaan vasta näyttäytyttyään 27.10. illalla Turun Veneveistämöllä (JHel). Pari seuraavaa päivää lintu oleilikin sitten Ruissalon sillan lähettyvillä muodostuen valtakunnalliseksi nähtävyydeksi.

Pikkukiljuko, Aquila pomarina

Tämä viime vuosina ilm. yleistynyt kotkalintu näyttäytyi ensimmäisen kerran Jurmossa, 15.9. tavattiin muuttava yks (HLai).

Kiljuko, Aquila clanga

Edellisen isoveljestä vuonna -79 yksi havainto: 13.4. 1 vanha yksilö muutti pohjoiseen Kustavin Finnholmissa (RSA).

Niittysuohaukka, Circus pygargus

Lajista tavallista runsaammin havaintoja vuodelta -79: Mietoistenlahdella saalisteli 17.5. 1 vanha koiras sekä toinenkin nuorempi

koiraspuolinen yks (JH, JKi). Lemun Oukkulanlahdella tavattiin yksi paikallinen koiras 21.-31.5. (MS ym). Syksyiltäkin yksi havainto: Paimionlahdella 2 juv. paikallisena 21.-23.9., samaan aikaan paikalla myös sirosuohaukka ad. naaras (TLi ym).

Punajalkahaukka, Falco vespertinus

Lajilla poikkeuksellinen runsas esiintyminen Suomessa alkusyksyllä. Keväältäkin yksi havainto: paikallinen naaras Laitilan Iso-vehtjärvellä 29.-31.5. (JH, EL ym). Syksyiltä kaksi RK:lle ilmoitettua havaintoa: Tarvasjoella Hämeenlinnantien varrella yksivuotias punajalkahaukka paikallisena ainakin 21.8.-1.9., tietävästi pitempäänkin (TN ym) ja Mietoistenlahdella samoin nuori yks. paikallisena 31.8.-9.9. (RKA ym).

Pikkutrappi, Otis tetrax

Timo Nurmi löysi nimipäivälahjanaan tämän huippupinnan työmatkalla Tuorlasta Kaarinan ja Piikkiön rajalla 9.5. Trappi viihtyi paikalla muutaman tunnin tuottaen karvaan pettymyksen monelle paikalle illan- suussa kiiruhtaneelle (kokemuspohjainen tieto). Lintu oli koiras.

Siperiankurmitsa, Pluvialis dominica fulva

Jurmo sai jälleen uuden lajin mahtavaan kahlaajavalikoimaansa kun siperiankurmitsa oleili saaren rannoilla 22.-25.9. (AV ym). Lintu oli varsin kesy ja rengastajia hännätän käväisi välillä katiskas- sakin päisten kuitenkin pois. Huomiota herättävin tuntomerkki hieman mustaviklomainen häni.

Paksujalka, Burhinus oedicnemus

Tämä suurisilmäinen ja -kokoinen kahlaaja piti myös Jurmoa olin- paikkanaan 22.6.-2.7. (JHel ym). Vaikka lintu oli varsin arka onnistuivat monet ei aivan sattumalta paikalle osuneet lintumiehet tämän erikoisen näköisen kahlaajan havaintovihkoonsa kirjaamaan. Tietävästi maamme kolmas havainto lajista.

Pikkukajava, Rissa tridactyla

Tästä yl. vuosittain tavattavasta lajista nyt kaksi havaintoa joista molemmat Jurmossa: 22.10. 1 juv. kalalokkiparvessa (PZ) ja 11.11. 1 juv. seuraili laivaa sen irrottua satamasta (TLi ym).

Mehiläissyöjä, Merops apiaster

Tämä Jurmon 250:s laji näyttäytyi saarella 28.-29.5. Lainausta havaintokaavakkeelta: "... ylti kommentointi pääskyparvessa epänormaalien voimakkaaksi; ja katso, pieni 'kibu' ilmestyi parveen kiertelemään äännellen voimakkaasti 'kryk, kryk, kryk... syöjä' yritti pudottaa tikkamaisesti poukkoillen männikköön paskahuusin seutuville, mutta sepelsieppojen voimakas häntely sai linnun uudelleen koukkaisemaan ylös - metsää vasten erottui selkäpuolella keltaiset laikut sekä vihreä yläperä ja pyrstö. Häntäisen 'kuhankeittäjä'- huodon jälkeen alkoi isopyörä raksuttaa; hullunkurisen pitkänomainen ruuminmuoto, pitkä, alaspäin kaareva nokka, pitkä pyrstö jossa kihumaisesti pidentyneet keskisulat. Siivet suipot, erittäin teräväkärkiset - lento pääskymäisen keveää, taidokasta liihoittelua kuperin siivin. Hänteli koko ajan pehmeästi, mutta erittäin kuuluvasti 'kryk, kryk... Tunnistuksesta ei enää voinut tinkiä - mehiläissyöjä." (RB, RKA, TIN, PV)

Töyhtökiuru, Galerida cristata

Tämä heinäkuusta -78 lähtien Utössä oleskellut lintu näyttäytyi paikalla vielä tammikuussa 11.1. saakka joutuen ilm. kissan ruuaksi (JHel ym).

Nummikirvinen, Anthus campestris

Tämä laji suoritti jälleen onnistuneen pesinnän Turussa Shellin

lumenkaatopaikalla vuoden -78 tapaan. Nyt havaintoja ajalta 17.5.-26.8., naaraalla joka erngastettiin 30.5. oli tuolloin muna mahasaan ja pesästä tavattiin myöhemmin kolme poikasta (MT ym).

Punapäälepinkäinen, Lanius senator

Tämäkin laji havaittiin poikkeuksellisen hyvän vuoden kokeneessa Jurmossa: 15.-23.10. oleskeli yksivuotias punapäälepinkäinen aivan lintuaseman pihamaalla joutuen ensin rengastajien ja myöhemmin kanahaukan saaliiksi.

Mustapäätasku, Saxicola torquata maura/stejnegeri

Tästä pääasiassa syksyisin tavattavasta lajista tehtiin nyt yksi keväthavainto: 12.5. 1 koiras Uudessakaupungissa (HR).

Harmaasirkku, Emberiza calandra

Tämäkin laji tavattiin Jurmossa, ensimmäistä kertaa saarella. Havaintopäivä 31.5., jolloin laji istahti hetkiseksi männyn latvaan männikön reunalla ja jatkoi sitten matkaansa (RB, RKA, TIN).

Tämä katsaus tuli nyt sitten kirjoitettua hieman toiseen tyyliin kuin edelliset. Mieli piteet puolesta tai vastaan tervetulleita.

JOS ETSIT EDULLISIA
TAULUJA TAI KEHYKSIÄ,
NIIN POIKKEA KÄYMÄÄN

TAIDE—SIRUSSA

OSOITTEEMME ON
KÄSITYÖLÄISKATU 1,
PUHELIN 333 176
AVOINNA ARKISIN 10 - 17,
LAUANTAISIN 9 - 13

BALLADI PINNOJEN VAIHEILTA

AVUSTAJA

jatkoa...

III näytös

Berik Voittoisan autokuntaa ei missään tapauksessa sovi moittia turhasta vitkastelusta matkalla Keuruulle, mutta syystä tai toisesta oli paikalle ehtinyt kertyä ennen heitä väkeä jo koko joukko. Oikean paikan löytämiseksi ei ollut vaikeutta hitustakaan, sillä sinne johti päätieltä noin 30 cm syväksi kulunut pinnapolku, so. ura, jota myöten parhaiten pääsee pinnan luo, ja joka nopeasti syvenee yhä uusien pinnamiesten talotessa paikalle. Pinnapolkua ponnisteli parhaillaan Sven Pörhöparta ja totisesti tuntui siltä kuin hän olisi edennyt polvillaan kävellen. Kalliokiipiä jyrkän teen alle oli kerääntynyt paljon väkeä: turkulaisista maattoi nähdä mm. Olof Hungerin penkomassa Maunu Paljasjalan eväitä, Harald Sinihampaan hymyilemässä lumoaavaa hymyään, alati hengästyneen Sigurd Jerusaleminkävijän, Harald Kaunotukan viimeistelemässä kampaustaan, ystävällisyyttä uhkuvan Haakon Hyvän, Maunu Lainparantajan arvonsa mukaisessa puvussa - olipa joukossa joku noviisikin jo. Berik Verikirveen laita oli heikosti: hän oli saariston bongausretkellään sairastunut Kumlingentautiin ja makasi nyt kevyellä kenttävuoteella tuijottaen apaattisesti jyrkännettä lasinen kiilto silmissään. Pääkaupungista olivat edustajina ainakin Korna Elis ja Jirky Vuodari, jotka kivenkovaan inttivät jotakin vesilintua risteytymäksi. Kaukana horisontissa surisi pieni piste, ja jonkin tovin päästä se osoittautui lähestyväksi skootteriporukaksi. Keuruun asemalta kuului etäinen junan vihellys, joten ilmeisesti Idän Pikajunan Miehet saapuivat tuota pikaa. Hämmästyttävien havainto oli kuitenkin etäämmällä seisoskeleva Maunu Sokea, joka oli tunnettu vihamielisyystään bongausta kohtaan. Mitä ihmettä teki paikalla mies, joka kärkkäimmin morkkasi muita pinnanmetsästyksessä, mies, joka oli kiukkuinen kuin terrieri kuullessaan toisen nauttivan uuden lajin havaitsemisesta? Oliko "lämpiruntattu pinnaideologia" (yksi Sokean mitermejä) saanut jalansijan hänenkin sielussaan? No ei, ei, ei tietenkään. Luonnolliseksi selvitykseksi ilmeni, että kalliokiipiä jyrkänne sijaitsi hänen setänsä, Evert Sokean mailla, ja Maunu oli viettämässä kesälomaansa siellä voidakseen nauttia luonnonrauhasta ja siinä sivussa tehdä Tieteellistä Tutkimustyötä (aiheena "populaatiodynamiikasta erään lokkipopulaation ydinpopulaation osalta verrattuna kyseisen ydinpopulaation populaatiodynamiikkaa populaation laitaosien populaatiodynamiikkaan ja toisaalta koko populaation populaatiodynamiikkaan").

Lintua ei ollut vielä nähty. Porukka kyhjötti jyrkän teen alla odotellen. Maunu Sokea oli linnun nähnyt edellisenä päivänä ja todennut sen yöpyvän jyrkän teen puolivälissä sijaitsevassa luolassa. Mutta kuka keltovoton oli ilmoittanut havainnosta pinnapiireille, sitä Maunu Sokea ei voinut käsittää, sillä hän oli visusti salannut tiedon - lukuunottamatta nyt tietenkin omaa isäntäväkeään. Eikö sukulaisiinkaan enää voi luottaa? Onko pinnamiesten lehjontaverkosto levinnyt jo koko maaseutuväestön piiriin?

- Lintua ei täällä enää ole. Voitte lähteä takaisin Turkuun rauhallisin mielin, yritti Sokea. Vaikutus oli sama kuin jos olisi yrittänyt saada koko kalliokiipiä jyrkän teen puhumalla matkoihinsa. Joku taisi jo pystytellä teltsaansaakin. Osa porukasta oli painunut metsään ja repi siellä havuja leiriin, tervaskantoja nuotiopuiksi ja oksia stajikepeiksi. Onneksi Sokea ei huomannut Olof Hungerin johtaman Nälkäisten Osaston hakevan välipalaa Evert Sokean kellarista.

Mukana oli myös Kristoffer Baijerilainen. Häntä ei oikeastaan tarinan juonen kannalta tarvitsisi edes mainita, mutta koska hän oli paikalla, olisi totuuden väristelyä vaieta hänestä. Kristoffer piti omaa lakkaamatonta menoaan päällä voimakkaan juopumuksen antamalla innolla.

- Ilma on niin täynnä pinoja, ettei nyrkkiin puristettu käsikään mahdu sekään, hän huusi tyytyväisenä. - Kun olen viheltänyt, nostavat ne käden ylös, joilla on munkkikorppikotka pinnana. Pitkän, monivaiheisen vihellyssarjan jälkeen mies kuitenkin väsyi siinä määrin, että hoip-pui voimattomana rannalle ja jäi sinne maassaan hoilaten laulua "Vanha musta Joe".

Lepoisa tunnelma katkesi, kun kalliolla sinnikkäästi stajjaava Haakon Hyvä pelkkää hyvää hyvyttään ilmoitti flamingon olevan näköpiirissä. Vanhat pinnaketut eivät moiseen lällärihavikseen reagoineet, mutta Haakon Sverrenpoika, jolla ei ollut flamingoa eliksenä, ravasi kipukynnyksen ylittävällä vauhdilla ylös kalliolle ja tuljotti osoitetuun suuntaan. Taivaanrannassa hän näki juuri ja juuri erottuvan mustan pisteen ja huokasi helpottuneena hikeä otsaltaan pyyhkien:

- Onneks sain varmaks!

Maunu Sokean raivo alkoi kohota sukunimen kaltaiseksi.

- Antaa vetää täältä, idiotit, tää on yksityisaluetta!
- Meil on jokamiehenoikeus. Et sä meit määrää.
- Jos maanomistaja sanoo, että lähdette, niin te myös lähdette.
- Makuasia meidän mielest. Kysytäänk Maunu Lainparantajalta?
- Ja oksien katkominen on rikos, jatkoi Sokea. - Parasta lähteä ennenkuin viedään...

Osa porukasta oli pelästynyt suuttunutta Maunu Sokeaa. Vähin äänin he siirtyivät loitommalle ja vetosivat siihen, ettei lintua enää näkyisi ja häipyivät pois. Vain kantajengi jäi istumaan peikoilleen. Kenelläkään heistä ei ollut varaa irrottaa katsettaan jyrkanteen seinämistä. Olof Hunger alkoi kuitenkin porukan vanhimpana neuvoa muita:

- Lähdetään nyt vähäks aikaa kauemmaks ja tulla sit takas ku toi on lähteny. Jos lintu nokuu luolas ni siält me se kyl viäl hoidetaa.

Miehet tekivät Hungerin ohjeiden mukaan. Maunu Sokealle ilmoitettiin, että lähdettäisiin takaisin Turkuun. Maunu Paljasjalka jopa pyysi anteeksi aiheutettua häiriötä - Eerik Voittoisan mielestä se oli liian pitkälle mentyä kun kyseessä oli Maunu Sokea.

Piilleskeltyään illan tunnit kuusikossa, hiippailivat miehet hämähän turvin takaisin jyrkanteelle. Ensimmäisenä näky ilmestyvän kuusikosta tunnustelijä Inge Koukkuselän käpertynyt olemus, ja kun tie oli selvä, seurasivat iäkkäältä näyttävä Olof Hunger, reippaantuntuinen Eerik Voittoisa, sitten Maunu Paljasjalka ja viimeisenä Eerik Sammalkieli itsekseen solkaten. Ilta oli hiljainen. Ei edes yksikään ympärillä puikkelehtivista pikkulinnuista päästännyt äänähdystäkään. Inge Koukkuselä muisteli, että Maunu Sokea oli joskus julkaissut Tieteellisen Tutkimuksen nimeltä "Lintujen (Aves) vaistomainen vihamielisyyden pinnamiehiä kohtaan" (Mit deutscher Zusammenfassung), jossa oli empiris-etologisin tutkimusmenetelmin todisteltu asiaa. Olikohan tämä äänettämyys jälleen yksi todiste siitä?

- Jos se nukkuu luolas ni kyl me nähdään ku se menee sinne.
- Ellei se ol menny jo. Nyt on jo aika pimee.

Miehet odottelivat vielä tunnin. Lintua ei kuulunut.

- Nyt tehdään niin, ett yks kiipee luolaan taskulampun kans ja ottaa sen verkol kiinni, pätti pinnaltermanni Hunger. - Mut pinna tulee kaikil yhtä aikaa eikä sil ens joka ylös kiipee.
- Käytetään rakettiverkkoo, kysyi Voittoisa.
- Ei tietenkään tyhmä sika! Eihän sil saa ku merisirrei ja pamaus herättäis Sokean.

Eerik Voittoisa ei voinut olla päästämättä hermostunutta, pärskähtelevää naurua muistelllessaan miten merisirrejä oli yritetty pyydystä Jurmossa. Verkot olivat jääneet ruutisavusta nokisten ampujan ja sivukorjauksen asettajan jalkoihin ja telineet yms. rekvisiitta oli lentänyt riutalta kauas Heinäsaareen.

Kiipeämistehtävä annettiin Maunu Paljasjalalle. Hän laskeutui köydellä jyrkanteen päältä luolan suulle taskulamppu hampaissa ja heilautti itensä siististi sisään. Hän piti verkkoa luolan suun edessä ja valaisi sisään. Luola oli melko iso. Nähdäkseen perälle oli otettava muutama askel, joten Maunu sitoi verkon niin, että se peitti kokonaan luolan suuaukon ja meni sitten peremmälle. Vettä tippui katosta niskaan, taskulamppu ei tuntunut valaisevan riittävästi, lepakot ryntäsivät pinnamaa, henkiolennot kuiskivat peitekielisiä sanomiaan, aavettarien hameenhelmat pyyhkivät korvia - olo oli kolkko ja epätodellinen. Valokilla etsi pitkin seinämiä, kunnes pysähtyi lattianrajaan osoittamaan lintua, jolla oli pitkäkökö nokka, joka oli käyrä. Siivillä oli punaista väriä, mutta muuten puku oli harmaa. Paljasjalka ei voinut olla huutamatta:

- Tääl ei tingi! Ja kyl on nätti!

Hän lähestyi lintua ja yritti kiertää sen taakse saadakseen sen ajetuksi verkkoon. Kaiku kertaili vielä luolassa:

- kyl on nätti - on nätti - - ätti - - tti - - i...

Ilmeen kesy lintu olikin. Maunu Paljasjalka oli enää metrin päässä. Ei vieläkään mitään pakenemista. Hän ojensi kätensä kohti lintua ja mieleen kohosi ainoa seikka, joka saattaisi perua pinnan. Tuntuu kuin kylmä käsi olisi tarrannut sydämeen ja rutistanut niin että aortta ratisi. Mieheessä nousi kauhu, kauhu ja epätoivo, masennus ja pohjaton apatia; järkytys ja synkkyys sousivat sisässä vuorotahtia taustamusiikkina pinnattomuuden alakuloisen sävel. Paljasjalka kosketti lintua ja varmistui asiasta: se oli kuollut. Mies taisteli itsensä ylös surkeasta toimeettomuudesta ja ryhdistäytyneenä alkoi antaa kalliokiipijälle sydänhierontaa ja suustanokkaan -elvytystä, mutta kaikki osoittautui turhaksi. Olipahan jälleen kerran alistumisen aika, aika tajuta kaikkeuden kyynisyys, pettymysten väistämättömyys...

Koto-Turussa oli mukauduttava jälleen odotteluun. Oli kesä. Maa kiersi rataansa ja sivutoimenaan pyörähteli akselinsa ympäri. Suomenmaan yläpuolella syntyi vitivalkoisia kumpupilviä ja lehmustojen jemmassa halkesivat punavarpuksen siniset munat silkkaa kypsytään ja emot rupesivat ruokintaprojektin vetäjiksi. Maapallolla vaikutti runsaat neljä miljardia (4.000.000.000.) ihmistä - kuka enemmän, kuka vähemmän. Kaikki (ainakin melkein) he odottivat elämältä jotakin - kuka enemmän, kuka vähemmän. Joka tapauksessa Bongarien Sisärengas odotti uutta Elämänpinaa. Ja tämän muka suurelta tuntuvan mikrotason ulkopuolella maailmankaikkeus leijui tyynesti rannattomassa tyhjyydessä.

Aika ainehti eteenpäin ja entinen syksyinen tulevaisuus vaihtui nykyhetkiksi menettään sen salatun hohdon, mikä tuntemattomaan sisältyy. Alkoi olla kuitenkin ratkaisujen aika. Pinnamiehet tunsivat, että kohtalo viimeinkin sysäisi ratkaisevan tapahtumasarjan liikkeelle. Ja ellei niin olisi käynyt, ei tässä koko kertomuksessa olisi ollut mitään mieltä.

Syyskuun mitäänsanomattomana tiistaiamuna Inge Koukkuselän puhelin soi. Kuukausien odottelu oli niin vienyt valmiuden Koukkuselältä, että vaikka hän istui puhelimen vieressä, se ehti soida lähes loppuun ensimmäisen pirahduksensa.

- Koukkuselkä, mikä - missä - milloin viimeksi - miten pääsee nopeimmin.

Kävi ilmi, että lappalainen lintumies Oula Tsäksisjourtsu oli nähnyt Jurmossa siperianrastaan. Lintu oli edelleen paikalla. Inge käynnisti hälytysjärjestelmän, ja miehet olivat nopeasti valmiit lähtöön. Hieman heitä ihmetytti, että Oula Tsäksisjourtsu oli havainnosta ilmoittanut, sillä hän oli aina kuulunut pinnamiesten vihollisleiriin. No, ihminen ei ole pohjimmiltaan paha, uskoivat bongarit.

Syksyinen Jurmonprojekti alkoi. Kuulakkaassa ilmassa saattoi selvästi aistia Ratkaisun vienon tuoksahduksen. Mutta koska kaikki tämä liittyy tulevaisuuteen, ei kukaan vielä tässä vaiheessa tiedä, kuinka tässä tulee käymään. Siksi on odotettava seuraavaan numeroon. . .

ALUEEMME YÖLAULAJAT 1979

JUHANA PIHA

Havainnot on normaaliin tapaan kerätty erilaisilta kaavakkeilta ja korteilta. Tuntuu kuitenkin siltä, että kaikkia havaintoja ei olisi ilmoitettu. Lisähavainnot ovat tervetulleita, sillä aikanaan on tarkoitus tehdä yhteenvetokatsaus pidemmältä ajanjaksolta. Järjestelmällinen yölaulajatakseeraus ei tunnu kiinnostavan montakaan turkulaisornitologia; vain muutama aktiivinen on perustanut oman yölaulajareitin. He ovat J. Hoviseppä, L. Saari, M. Saarinen, H. Seppälä ja J. Wessman ja heille suuret kiitokset. Vaikka TLY:n budjetissa oli varattu bensarahoja yölaulajia varten, ei sekään houkutelut sen paremmin lintunaisia kuin -miehiäkään.

Saatujen tietojen valossa yölaulajavuosi 1979 oli normaalihko: luhta- ja viitakerttusasia oli mukavasti, kun taas rastaskerttunen oli hyvin vähissä verrattuna pariin edelliseen vuoteen. Luhta- ja viitakerttusen lukumäärien suhde oli 1.88 luhtakerttusen hyväksi. (suhteen keskiarvo 70-luvulla 1.97). Yölaulajia kuultiin 22 kunnassa 58:sta. Oudoksuntaa herättää mm. se, että nolla-alueiksi jäivät Taivassalo ja Otajärvi. Jos joku tuntee omatuntonsa vihlausun lähettäköön tiedot TLY:n arkistoon. Tämänkertainen katsaus poikkeaa edellisistä sikäli, että myös Jurmon tiedot ovat mukana.

Havainnot saatiin seuraavilta henkilöiltä:

T. Arell, H. Aunio, M. Eloranta, M. Grönroos, J. Hakala, J. Helstola, J. Hoviseppä, R. Kaartinen, S. Kallio, H. Karhu, J. Karhumäki, OP Karlin, VM Karlin, R. Karlson, J. Kirjonen, O. Kivivuori, H. Kormanen, P. Korvenoja, H. Laakso, I. Laiho, R. Laine, M. Lauren, Ha. Lehto, He. Lehto, P. Loivaranta, J. Lunden, J. Lähteenoja, V. Multala, T. Nurmi, P. Oksanen, M. Peltonen, J. Piha, A. Rivasto, L. Saari, M. Saarinen, Jukka Saario, O. Salmi, R. Saranto, H. Seppälä, S. Sällylä, E. Tarponen, R. Tenovuo, J. Tenovuo, I. Tiittinen, J. Toukola, K. Tuominen, J. Varrela, A. Vienonen, R. Vikman, K. Virtanen, J. Vuorinen, J. Wessman

Kiitos!

LUHTAKERTTUNEN, *Acrocephalus palustris* (30)

Runsain kautta aikojen. Laulavia lintuja tavattiin 26 ja neljä rengastettiin Jurmossa. Ensimmäinen kuultiin 19.5. Vänössä, ja seuraava 21.5. Artukaisissa. Pääjoukot tulivat kesäkuun ensimmäisellä viikolla ja viimeinen laulaja oli äänessä 10.7. Tällöin lintu lauloi keskellä päivää. Laji kuultiin 15:ssä kunnassa. Paikallisia lintuja tavattiin Ruissalossa 3-21.6 ja Korppoon Kopoisträsketillä 23.6 - 4.7. (23.6. kuultiin peräti kolme lintua samalla paikalla 100 metrin välein.)

VIITAKERTTUNEN, *Acrocephalus dumetorum* (16)

Viitakerttusasia havainnoitiin 16 yksilöä, joka on erittäin mukava lukumäärä. Laji saapui aikasin, jo 25.5. laulua kuultiin kahdessa paikassa. Lintuja saapui kuun vaihteen jälkeen melko tasaisesti kesäkuun puoliväliin saakka. Viimeinen havainto tehtiin 25.6., jolloin Ruissalossa kuultiin koiras. Havainnot jakautuvat 8:n kunnan osalle, kärjessä Turku, 5 yksilöä.

RASTASKERTTUNEN, *Acrocephalus arundinaceus* (6)

Laji oli todella vähissä. Normaaliin tapaan laulajia havainnoitiin Paraisten Makeavesialtaalla. Lukumäärä siellä jäi kahteen. Muuttohavainto on Vänöstä 19.5., jolloin siellä kuultiin yksinäinen lintu. Halikossa tavattiin raksuttaja kahdesti ja Särkisalossa 20.6.

PENSASSIRKKALINTU, *Locustella naevia* (19)

Tämän sirsijän kevätmuutto on Turun seudulla merkittävän samankaltainen kuin luhtakerttusen: ensimmäiset yksilöt saapuvat samoihin aikoihin ja runsastuminen on melko yht'aikaista luhtakerttusen kanssa. Tänä vuonna laji saapui 21.5. Raisiojoelle, jossa kuultiin vielä ainakin 13.6. Yläneellä sirinää kuultiin 27.5 - 12.7.. Suuri osa havainnoista tehtiin 28.5-5.6. Rengastetuksi saatiin 2 yksilöä, molemmat 30.5. Pensassirkkalintu tavattiin vain yhdeksässä kunnassa: Turku, Yläne, Perniö, Salo, Paimio, Halikko, Korppoo, Parainen, ja Karinainen

VIITASIRKKALINTU, Locustella fluviatilis (2)

Lajin vuosittaiset määrät ovat pysyneet muuttumattomina 70-luvun:

vuosittain keskimäärin kaksi havaintoa, niinkuin nytkin.

22.5. Korppoo, Klovaskär 1 ex (J. Lähteenoja)

21.7. Kisko, Hongisto 1 laulava (K. Virtanen ja R. Kaartinen)

RATKAISU sivulla 27 esitettyyn tehtävään:

Maanviljelijä on nimeltään Hesanen. Asia voidaan päätellä täten: Biologian opettajan lähin naapuri, joka on yksi pinnamiehistä, ei voi olla Pinna-Turunen, koska Pinna-Turunen asuu Turussa, eikä biologian opettajan lähin naapuri voi asua Turussa, jos opettaja asuu tarkalleen Turun ja Helsingin puolivälissä. Hän (pinnamiesnaapuri siis) ei voi myöskään olla Bongari-Lahtinen, koska elämänpinnoja pitää olla tasan kolme kertaa enemmän kuin opettajalla, ja Bongari-Lahtisella on pinnoja 287, joka ei ole kolmella jaollinen. Tästä seuraa, että opettajan naapuri on Pointsi-Hesanen. Kun näitä tietoja vertaa kohdassa 6. annettuun tietoon, käy ilmi, että Helsingissä asuva pinnamies on Bongari-Lahtinen ja biologian opettajan nimi siis myös Lahtinen. Kohdasta 5. käy ilmi, että kalastajan nimi ei ole ainakaan Hesanen, ja kun se ei myöskään voi olla Lahtinen (opettajahan oli Lahtinen), sen täytyy olla Turunen. Päädyimme siis siihen lopputulokseen, että maanviljelijä on nimeltään Hesanen. Nyt vain kiirehdimme kysymään häneltä tarkat tiedot harmaakalastajasta. Joskus lintuharrastuskin vaatii loogista päättelytaitoa.

RIEKON ESIINTYMISESTÄ VARSINAIS-SUOMESSA

ANTTI KARLIN

Tämä katsaus käsittelee riekkojen esiintymistä Varsinais-Suomessa TLY:n arkistokorttien valossa vuoden 1979 loppuun asti. Arkistoon on kerätty myös kirjallisuudessa mainittuja havaintoja, joten yksittäishavaintojen kohdalta ei esitetä kirjallisuusviittauksia.

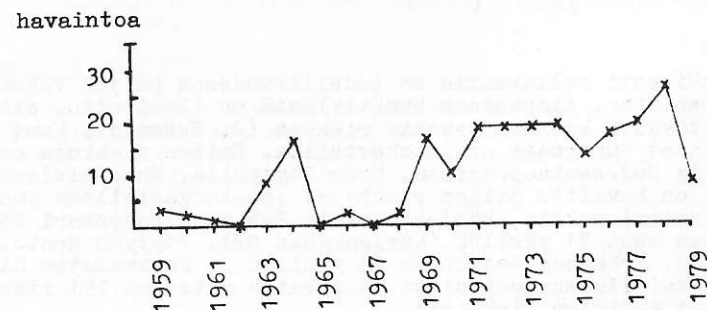
Arkistokorttien mukaan yhdistyksen toimialueella (ks. takakansi) on havaittu yhteensä 225 lintua. 60 henkilöä on ilmoittanut arkistokorteilla riekkohavaintonsa, joten henkilöä kohti riekkoja on havaittu 3.8 yksilöä. Pesälöytöjä on ilmoitettu ainoastaan yksi ja poikuehavaintoja on yhdeksän.

Seuraava lista esittää vähintään viisi riekkokyksilöä havainneet henkilöt (suluisissa pesä- ja poikuelöydöt): Esko Tarponen 28 (-), Antti Karlin 23 (1), Olli-Pekka Karlin 13 (1), Mikko Hovila 12 (-), Tapio Lammes 12 (-), Martti Rousi 12 (-), Jarmo Laine 11 (2), Harri Päivärinta 11 (1), Heikki Toivonen 11 (-), Matti Valta 11 (-), Timo Nurmi 9 (-), Ossi Pihajoki 8 - 10 (-), Rauno Laine 7 (-), Pertti Leino 6 - 7 (1), Jukka Grönlund 6 (-), Asko Saarinen 6 (-), Matti Jokinen 5 - 6 (-), M. Lempiäinen 5 (-), Juhani Vainio ? (4!), Reijo Laine 3+monta (-) ja Pekka Mustakallio 1 (1). Kaikille riekkohavaintonsa arkistoon toimittaneille kuuluu suurin kiitos tämän katsauksen laatimiseksi.

Koska kaikkia arkistokortteja ei ole täytetty niillä tiedoilla, mitä tässä katsauksessa vaadittaisiin, katsauksessa mainitut luvut vaihtelevat huomattavasti.

Riekot vuosittain,

Kuva 1. Riekkohavainnot 1959 - 1979.

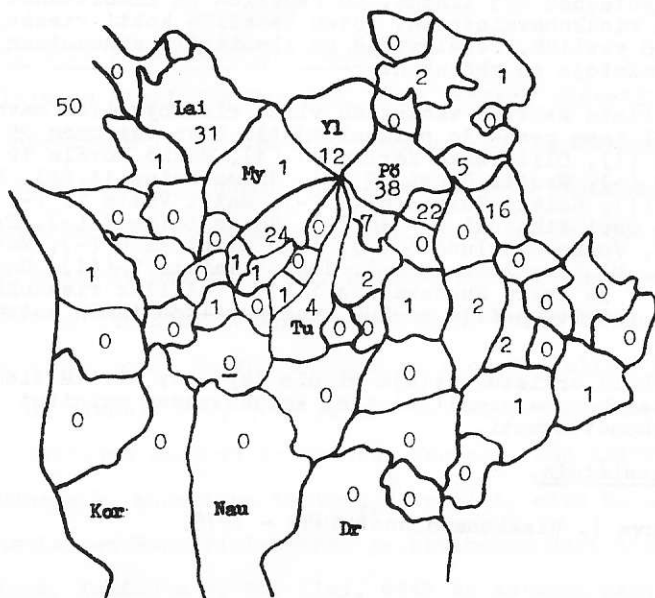

Kuvan 1 lisäksi on vuodelta 1922 kaksi havaintoa sekä vuosilta 1923, 1924, 1927, 1928, 1932 ja 1953 yksi havainto kultakin vuodelta. 1920- ja 1930-luvun havainnot koskevat Turun yliopiston kokoelmiin täytet-

tyjä lintuja. Kuvasta 1 havaitaan, että vielä 1960-luvulla lintuharrastus oli vähäistä eikä toisaalta ole retkeilty kovinkaan paljon soilla. Vuoden 1964 suuri yksilömäärä johtuu Silvolaan (1964) lintulaskennoista Koski TL:ssä. 1970-luvulla havaintojen määrä on kohonnut huomattavasti, lähinnä vilkastuneen suoretkeilyn sekä myös ns. pinnaretkelyn seurauksena. Alueen soiden lintuinventointien aloittaminen 1978 on selvästi havaittavissa. Myös 1979 on soita inventoitu tehokkaasti ja riekkohavaintojen vähyys johtunee "huonosta tuurista".

kunnittain,

Kuva 2. Havaitut riekkoyksilöt kunnittain.

Todennäköisesti nollakuntia on todellisuudessa paljon vähemmän kuin kuva 2 osoittaa. Ainoastaan Rymättylästä on ilmoitettu, ettei siellä ole tietävästi koskaan tavattu riekkoa (J. Wessman). Muut kunnat ovat saaneet numeronsa arkistokorteilta. Eniten riekkoja on nähty Pyhämaalla Uudessakaupungissa. Myös Pöytyällä, Nousiaisissa ja Karinaisissa on havaittu paljon riekkoja. Jos tarkastellaan kuntaa pienempiä kokonaisuuksia, kärjessä ovat: Pyhämaan Santakari 29 yksilöä, Savojarven suot 31 yksilöä (Kurjenrahka 22), Pöytyän Kontolanrahka 25 yksilöä, Pyhämaan Kajakulma 19 yksilöä ja Karinaisten Hirvisuo 17 yksilöä. Mainituissa paikoissa on tavattu yhteensä 121 riekkoa eli yli puolet arkiston riekoista.

ja biotoopeittain

Kaikista havainnoista on soilta tavattu 116 riekkoa (52 %) ja ulkosaarelta tai kallioluodolta 48 (21 %). Muiden havaintojen osuus on 27 %, joista suurin osa koskee havaintoja, joista biotooppia ei ole ilmoitettu.

Taulukko 1. Riekkoyksilöt biotoopeittain.

biotooppi	määrä
ulkosaari	43
räme	23
neva	19
kallioluoto	5
kuiva kangasmetsä	2
jokilaakso	1
sekametsä	1
haapametsikkö	1
kostea kangasmetsä	1
metsäsaareke pellolla	1
yht.	97 (43 %)
suo	74
yht.	171 (76 %)

Taulukosta 1 ilmenee, että tarkasteltavan alueen, kuten koko maankin, riekkokanta on vähälukuisten soiden varassa. Arkistokorttien mukaan voidaan sanoa, että Savojarven soiden, Pöytyän Kontolanrahkan ja Laitilan soiden sekä Pyhämaan seudun varassa on Varsinais-Suomen riekkokojen tulevaisuus.

Vuodenaikaisvaihtelu

Taulukko 2. Riekkokojen parvikoot kuukausittain.

määrä	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	yht.yksilö
1	3	1	2	13	10	7	6	6	2	3	2	5	60
2	-	1	-	4	2	3	-	-	2	2	-	2	32
3	-	-	-	2	2	-	-	-	2	1	-	-	21
4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	8
5	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	15
6	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	18
													154 yksilöä

Taulukon 2 lisäksi on ilmoitettu seuraavat parvihavainnot: helmikuu 8 - 10 yks. ja 5 - 6 yks., heinäkuu 8 yks., syyskuu 9 ja 6 - 7 yks. sekä lokakuu 11 yks. Suurin osa havainnoista koskee yksittäisiä lintuja. Osa syksyn suuremmista parvista on poikuehavainnoita. Äänneleviä lintuja on tavattu huhtikuussa viisi, toukokuussa viisi ja syyskuussa monta.

Pesä- ja poikuelöydöt

Arkistokorttien mukaan Varsinais-Suomesta on löytynyt yksi pesä 1978 Pyhämaan Kajakulmalla (Juhani Vainio). Lisäksi Henrik Rantanen ilmoitti, että riekkopesä pesii Kajakulmalla. Poikueita on löydetty yhdeksän: 22.8.1969 Uu, Kajakulma 2 ad + 3 juv Harri Päiväranta
26.7.1970 Lai, Isorahka 3 ad + 5 juv Jarmo Laine
18.7.1972 Yl, Vaskijärvenrahka poikue Pekka Mustakallio
1972 Uu, Kajakulma poikue Juhani Vainio
1973 " " " " " "
30.8.1974 Kar, Hirvisuo 6 yks. (ain. 3 juv) A. & O-P. Karlin
1976 Uu, Kajakulma poikue Juhani Vainio
9.1975 Kar, Hirvisuo poikue (6 - 7 yks) Pertti Leino
1978 atlasruutu 676:20 koodi 13 (poikue) Jarmo Laine
Koska poikue- ja pesätiedot ovat osittain puutteellisia, niitä ei voida tarkastella tarkemmin. PLVK:n mukaan pääosa riekoista munii Etelä- ja Keski-Suomessa toukokuun keskivaiheilla tai vähän sen jälkeen. Tulevaisuudessa on kaikki riekkohavainnot tehtävä huolella, jotta esim. poikueiden koko ja aikuisten lintujen määrä saataisiin selville.

Havaintojen tarkastelua

PLVK kertoo riekon olevan nykyisin yleinen ainoastaan Satakunnan ja Varsinais-Suomen suoseuduilla Etelä-Suomessa, ainakin Mellilän - Yläneen - Laitilan linjalle etelässä; vähäisiä kantoja on vielä Koski TL:ssä, Liedossa ja Uskelassa saakka. Lisäksi laji pesii harvalukuisena paikoin läheisessä merensaaristossa: Pyhämaalla ainakin vielä 1940-luvun lopussa ja Uudenkaupungin saaristossa 1920-luvulla yli 10 yks:n parvia. Hyytiä (1977) esittää, ettei riekon levinneisyyskuvassa ole tapahtunut muutoksia 50-luvun ja 70-luvun tietoja toisiinsa verrattaessa. Ilmeisesti tilanne jatkuu samanlaisena, sillä lähes kaikki tässä katsauksessa esitettävät riekkohavainnot ovat PLVK:n mainitsemilta alueilta. Mielenkiintoista onkin seurata, miten kauan näin pieni populaatio voi selvitä hajanaisesti pesivänä Varsinais-Suomessa. Varsinkin, kun tiedetään, että riekko on paikkalintu, jonka oletetaan tekevän satojen kilometrienkin vaelluksia, jotka ovat lähemmin selvittämättä (PLVK). Yhtään vaellusta ei ole Varsinais-Suomessa todettu, joskin on esitetty muutamia havaintoja, jotka ovat muutamien kilometrien päässä pesimäpaikoilta: esim. 30.12.1975 Kyrö riekko lennossa (etäisyys Hirvisuolle noin neljä kilometriä). Tämä osoittaisi, että ainakin pienimuotoista vaellusta voisi talviaikaan tapahtua. Tätä teoriaa vahvistaa 9.12.1978 Liedon Nautelankoskelta tavattu riekko, joka on tällöin ollut noin neljän kilometrin päässä lähimmältä suolta.

Riekko on Etelä-Suomessa melko harvinainen lintu. Tammelan seudulla se pesii pääasiassa Torron- ja Purrinsuolla, mutta talvisin sitä tapaa pienemmiltäkin soilta (Fiskar ym 1976). Atlashavaintojen mukaan riekkoa on tavattu vain muutamissa paikoissa Jyväskylän tienoilta kulkevan leveyspiirin eteläpuolella (Hyytiä 1977). Koska kyseinen alue on melko hyvin tutkittu, voidaan riekon sanoa todella olevan tällä alueella harvinainen.

Kirjallisuus

Fiskar, M., A. Miikkulainen & A. Suoranta (1976): Tammelan seudun linnusto 1970 - 1976. - Lounais-Hämeen Luonto 58: 3 - 20.
Hyytiä, K. (1977): Tilanne lintuatlaksessa kolmen laskentakauden jälkeen. - Lintumies 12(2): 54 - 59.
PLVK = Pohjolan Linnut Värikuvin
Silvola, T. (1964): Tietoja Kosken Tl. pitäjän talvilinnustosta. - Kosken T.l. yhteiskoulun vuosikertomus lukuv. 1963 - 1964.

OSOITEMUISTIOTYLY:n HALLITUS

Puheenjohtaja	Juha Vuorinen Terhotie 17, Tku 72	p. 361238
Varapuheenjohtaja	Juhana Piha Kiinamylllynkatu 5 A, Tku 50	13694
Sihteeri	Sinikka Jalonen Väliläntie 2, Tku 40	472555
Rahastonhoitaja	Arto Kalliola Pormestarinkatu 2 C 29, Tku 75	442325
Tiedotevastaava	Tapani Missonen Yo-kylä 23 A 3, Tku 51	371489
Jäsen	Päivi Jalava Linnunpääntie 4 A, Tku 84	355127
Jäsen	Antti Karlin Yo-kylä 6 B 3, Tku 51	375802
Jäsen	Juha Kääriä Nostoväenkatu 9 B 19, Tku 35	482618
Jäsen	Rauno Laine Rauhankatu 9 B 43, Tku 10	304562
Jäsen	Timo Vuorisalo Rätiälänkatu 18 as. 3, Tku 84	356436

JURMON ASEMANHOITAJA

tiedustelut, varaukset	Jouni Saario Yo-kylä 78 A 11, Tku 51	375753
------------------------	---	--------

HAVAINTO- JA LEHTIARKISTO

arkistokortit, lehtien lainaus vaihtopyynnöt	Juhana Piha ks. hallitus	
---	-----------------------------	--

HAVAINTOVOIMIKUNTA

vuodenaikaiskatsaukset ym.	Heikki Karhu Talikkokatu 6 A 2, Tku 54	371942
----------------------------	---	--------

RARITEETTIHAVAINNOT

tiedustelut ja ilmoitukset	Olli Tenovuo Jaanintie 34 D 78, Tku 54	374567
----------------------------	---	--------

RENKAAT JA SIIPIMERKIT

	Yliopiston Eläinmuseo, Rengastustoimisto P. Rautatiekatu 13 00100 Hki 10	90/402726
--	---	-----------

TALVILINTULASKENTA

	Yliopiston Eläinmuseo ks. edellinen	
	Anja Eerikäinen	484062

LOUKKAANTUNEET LINNUT

(ja muut eläimet)		
-------------------	--	--

KUOLLEET LINNUT

(ja muut eläimet)	Turun Yliopiston biologian laitos, 20500 Tku 50	645775
-------------------	--	--------

Näytteen on oltava tuore ja siitä tulee ilmetä löytöpaikka ja -aika sekä löytäjän nimi.